

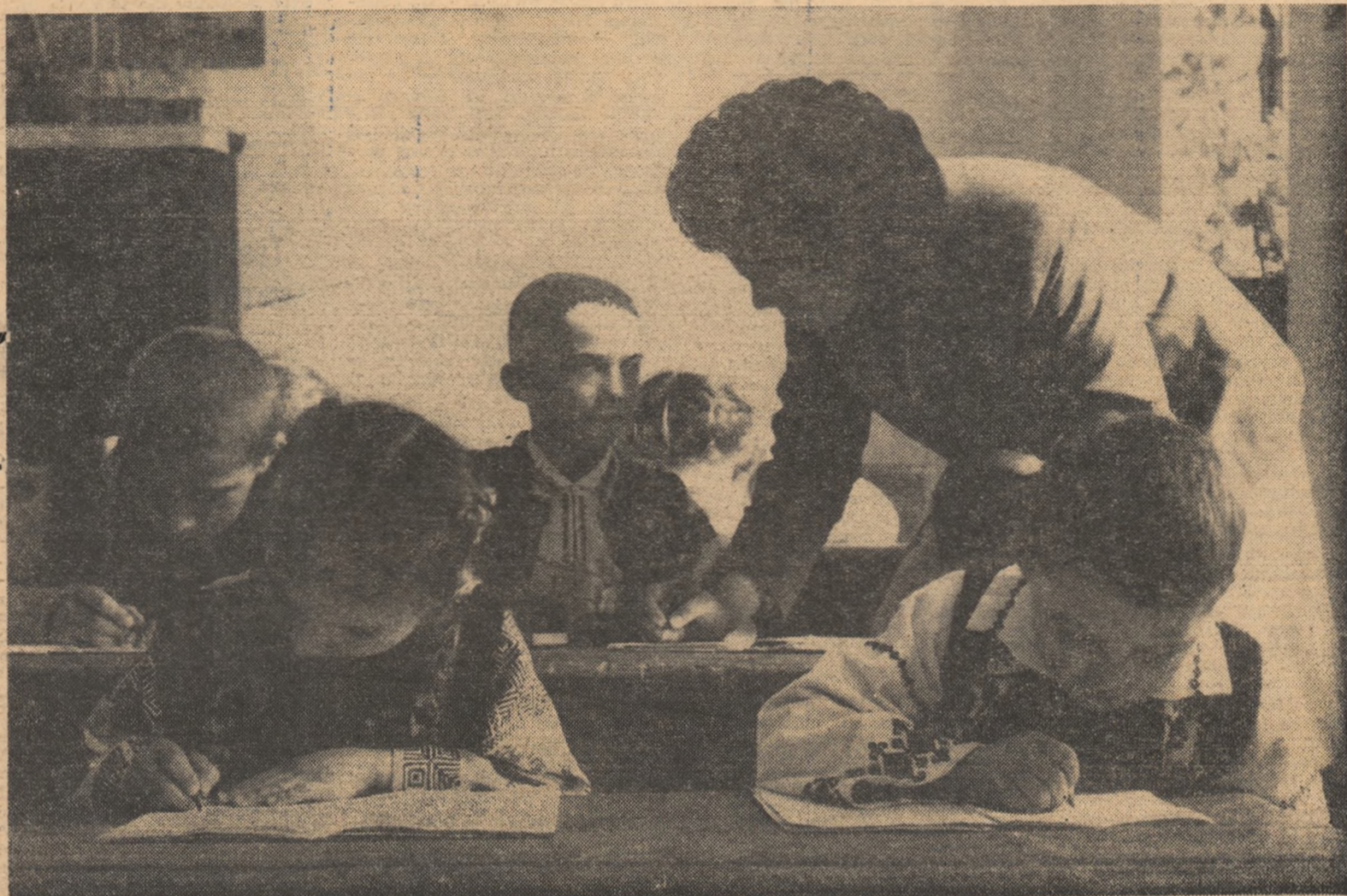
Cațeta ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 770

vineri 2 octombrie 1964

8 pagini 25 bani

O oră la clasa I de la Școala de 8 ani din Sucevița.

DISCIPLINA ELEVILOR

Regulamentul școlilor de cultură generală stabilește o serie de norme precise a căror respectare trebuie asigurată în fiecare școală. O mare parte din prevederile regulamentului se adresează direct cadrelor didactice, reglementându-le munca în cele mai mici detalii. O altă categorie îi vizează pe elevi, arătându-le îndatoririle, obligațiile lor curente. De îndeplinirea acestor cerințe nu răspund însă numai elevii. Răspunde și pedagogul, cel chemat să-i educe în spiritul disciplinei și al respectului față de normele de conduită impuse de colectivitate. Tocmai la acest fel de obligații pe care le implică pentru pedagog regulamentul am vrea să ne oprim de data aceasta.

Se știe că între comportarea elevilor, atitudinea lor și situația la învățătură a fiecăruia dintre ei, există o legătură foarte strânsă. De aceea nu întâmplător Regulamentul școlii de cultură generală cere elevilor să vină regulat la cursuri, să nu întârzie, să participe la toate acțiunile organizate de școală, să muncească stăruitor în vederea însușirii tuturor cunoștințelor, deprinderilor și priceperilor prevăzute de programă. Nu întâmplător regulamentul cere elevilor să fie cinstiți și drepiți, să respecte avutul obștesc, să se poarte demn în orice împrejurare, să-și stimeze profesorii, părinții, tovarășii de muncă. Asemenea trăsături sînt semnul unei tinute morale caracteristice omului nou, început constructor al viitorului.

Dată fiind importanța pe care o are pentru bunul mers al activității din școală respectarea neabătută a acestor cerințe, cadrele didactice au avut grijă — cum era și

firesc — ca mai întii să le aducă la cunoștință elevilor. Aceasta încă din prima zi de școală — și nu numai cu prilejul orelor de dirigiență. Ori de câte ori este necesar, învățătorii și profesorii reamintesc copiilor cum trebuie să se comporte, cum să-și înțeleagă îndatoririle de școlari, astfel încît toate prevederile regulamentului să fie bine reținute, înțelese în toată importanța lor.

În multe școli, pe baza regulamentului elaborat de minister s-a trecut la stabilirea în concret a tuturor cerințelor pe care colectivul de pedagogi le pune în fața elevilor. De exemplu, pornindu-se de la faptul că articolul nr. 33 din regulament cere elevilor să-i respecte pe profesori, li s-a cerut acestora ca la intrarea profesorului în clasă să se ridice cu toții în picioare, să salute și să nu se așeze în bancă decît cînd profesorul le-a permis aceasta, să salute pe toți învățătorii și profesorii școlii, chiar dacă aceștia nu predau la clasa din care fac parte. O altă categorie de indicații de acest fel reglementează modul de a saluta, de a se prezenta cînd stau de vorbă cu cadrele didactice etc. Tot astfel, în legătură cu cerința înscrisă în regulament ca școlarii să respecte și pe membrii personalului administrativ-gospodăresc, unele școli au arătat elevilor concret și în ce trebuie să constea purtarea cuvințioasă față de cei ce se îngrijesc de îndeplinirea sarcinilor administrativ-gospodărești ale școlii, cum să le respecte munca și strădaniile. (Nu mai puțin important din acest punct de vedere este și ca școala să înțieze pe salariații din această categorie în ceea ce privește raporturile cu elevii; cum să li se adreseze, cum

să se comporte în prezența lor, cum să procedeze atunci cînd găsesc elevi care nu păstrează ordinea și curățenia etc.).

Dar munca educatorului nu se poate opri aici, la încunoștințarea elevilor despre cerințele regulamentului școlar, despre îndatoririle pe care le au ca elevi. Munca aceasta trebuie împletită cu explicarea prevederilor noului regulament, a obligațiilor concrete stabilite de fiecare colectiv pedagogic pentru elevi. Numai astfel respectarea tuturor acestor norme se va baza, cum e și necesar, pe convingerea că așa este bine să se procedeze și nu altfel. Nu este de ajuns, de exemplu, să arătăm elevilor că le este interzis fumatul. Vom avea mai multe șanse să fim ascultați dacă explicăm pe larg procesele dăunătoare pe care acesta le generează în organismul celor tineri. Tot astfel, nu este de ajuns să le spunem mereu că nu au voie să lipsească de la ore, ori să nu-și învețe regulat lecțiile. Pe lângă aceasta se cere și arătarea consecințelor grave ale unor asemenea abateri de la normele muncii din școală.

Un rol important are pentru însușirea de către elevi a cerințelor școlii **exemplul personal al educatorului**. Pentru că zadarnic ne străduim să-i convingem pe elevi că fumatul este profund dăunător, dacă în pauză ne văd fumînd, dacă ne permitem aceasta chiar cînd stăm de vorbă cu ei sau dacă — așa cum obișnuiesc încă din păcate unii — îi trimitem „să dea o fugă” la debit pentru a ne cumpăra un pachet de țigări. Tot așa stau lucrurile și în ce privește alte atitudini ale noastre. Regulamentul școlii de cultură generală cere elevilor „să nu folosească expresii care înjosesc pe alții, ca și pe cei care le folosesc”. Dar dacă noi utilizăm asemenea expresii este, firește, grav pentru prestigiul nostru. Mai ales copiii cu suficientă pregătire și simț critic își dau lesne seama că profesorul nu respectă nici măcar ceea ce li se cere lor, că folosește el însuși expresii înjositoare. Dar ceea ce este mai grav — atitudinea aceasta greșită a pedagogului poate să pară unora din ei de admis („din moment ce tovarășul profesor face așa...”) și să o preia ca atare. Așa încît să nu ne mire dacă unul care își

(continuare în pag. 8-a)

Vizitînd marea expoziție

Printre mîile de vizitatori ce străbat zilnic vastul teritoriu al Expoziției realizărilor economiei naționale a R.P. Romîne întîlnești nenumărați elevi de toate vîrstele care, însoțiți de învățători și profesori, poposesc plini de uimire și încintare în fiecare pavilion, în fața fiecărui exponat.

Aici, la expoziție, sub dantelăria de sticlă și metal a pavilionului central, pe platforma suspendată a uriașei sonde, în parcul cu elegante și moderne autovehicule — pretutindeni în fața imaginilor vii, grătore, ale urcușului patriei noastre spre culmile socialismului se desfășoară cu elevii cele mai autentice, mai frumoase și mai eficiente lecții despre patriotism, despre uriașa energie creatoare a poporului, despre forța lui de neînving.

Zilele trecute au vizitat expoziția elevii clasei a XI-a de la Școala medie nr. 15 din București, însoțiți de profesoara Cezara Popovici. I-am întîlnit în fața standului industriei petrolului și chimiei cînd își notau, atenți, explicațiile profesoarei și ale ghizilor.

În dreptul unor mari agregate din pavilionul central s-a oprit un mare grup de elevi de la Școala generală de 8 ani nr. 12. Copiii privesc cu nespus interes corpurile strălucitoare ale motoarelor, se apleacă, cercetează fiecare piesă. Fiecare elev dorește să se numere și el printre constructorii unor asemenea motoare sau printre cei care le minuesc. Pînd atunci, le amintește zîmbind profesoara Mioara Zaharia, trebuie să învețe bine, pentru că numai așa își vor putea realiza visurile.

Pe treptele care duc spre primul nivel al pavilionului urcă disciplinați elevii Centrului hortivitic din Ploiești. Pe acești tineri, care în curînd vor lucra pe întinsele podgorii și livezi ale gospodăriilor agricole socialiste, îi interesează în mod deosebit, cum este și firesc, standurile rezervate agriculturii.

Am întîlnit elevi și la Pavilionul culturii, urmărind pe grafice, pe panouri, pe machete drumul mereu ascendent al învățămîntului nostru, dezvoltarea fără precedent a culturii, a artelor în țara noastră.

Peste tot, în această călătorie care le dezvăluie realizările a două decenii, elevii se opresc cu emoție, cu admirație — sentimente pe care le încearcă fiecare vizitator în fața grandioasei opere realizate de poporul nostru sub conducerea partidului.

M. V.

CARTI GĂRTIA

Manualul de literatură română pentru clasa a X-a

Noul manual de literatură română pentru clasa a X-a (autor prof. C. Boroiu) ține seama de cerințele învățământului, înfățișând o epocă foarte importantă din istoria literaturii române, într-o formă și la un nivel accesibil elevilor cărora li se adresează.

Spațiul acordat fiecărui scriitor în economia generală a lucrării este în deplin acord cu locul pe care-l ocupă în ierarhia scriitorilor, precum și cu numărul de opere repartizate prin programa școlară. Problemele-cheie ale epocii literare cuprinse în manual sunt judecative prezentate, cu o bază științifică sigură. Realismul critic curentele literare de la începutul acestui veac — simbolismul, semănătorismul, poporanismul — apar în lumina lor reală în evoluția literaturii române și într-un mod inteligibil pentru elevii clasei a X-a. Poate că nu s-a fost util ca manualul să se oprească mai îndelung asupra dezvoltării literaturii realist-critice, cînd mai multe nume și titluri, pentru ca elevii să poată avea o viziune mai cuprinzătoare asupra dezvoltării filonului realist în literatura noastră. Socotim de asemenea că ar fi fost indicat să se definească noțiunile de metodă și curent — mai ales că în

una și aceeași pagină realismul critic e denumit o dată curent, altă dată metodă de creație — și să se arate de ce realismul critic este considerat și metodă și curent literar. De asemenea, credem că după judicioasă prezentare a istoricului poporanismului era foarte util să se releve cu mai multă precizie și mai complet caracterul poporanismului pe plan estetic. Cele câteva referiri la cîteva scriitori și opere nu elucidează problema pentru elevi.

Analizînd mai îndeaproape manualul, autor cu autor, se poate conchide că el răspunde, în cea mai mare parte, obiectivelor impuse de predarea acestei materii în școala medie. Biografiile sînt, în general, bine întocmite, atît ca volum de informații cît și ca limbaj. Viața scriitorilor e urmărită în momentele esențiale, conturîndu-se la fiecare epocă de formație, precum și evoluția lor spirituală. Paralel cu expunerea momentelor semnificative din viață sînt menționate și operele mai importante, la datele cînd apar. Biografiile capătă culoare prin multiplele citate din operele respectivelor scriitori, precum și prin citatele altora despre ei.

Analize literare, care de altfel constituie latura esențială a manualului, sînt didactice întoc-

mite, urmărindu-se problemele pe unități metodice, pe tablouri, capitole etc. Autorul reușește să formuleze, într-un limbaj accesibil și în fraze simple, idei unel destul de dificile, scoțînd în evidență conținutul de idei al operelor paralel cu mijloacele artistice prin care este exprimat acesta. Bune prezentări a reușit autorul la Caragiale, Coșbuc, Hogaș, Iosif etc. Sînt mici monografii prin care li se sugerează elevilor imaginea reală a scriitorilor, a personalității lor artistice, a valorii lor literare. Prin aceasta, manualul va veni substanțial în ajutorul cadrelor didactice de specialitate și al elevilor din clasa a X-a.

După părerea noastră, partea cea mai slabă a manualului o constituie prezentarea lui Eminescu. Biografia, analiza conținutului poeziilor răspund cerințelor imediate ale predării creației literare a celui mai mare poet român. Capitolul este însă deficitar în reliefația valorii artistice a poeziilor lui Eminescu. Întîlnim în această privință doar formulări ca acestea: „formă artistică de un farmec nespus” (pag. 54), „imagini de mare forță concretizatoare” (pag. 68), „poem liric de o rară frumusețe” (pag. 70), „frumuseți stilistice”, „nebanuită

strălucire” (pag. 71), „armonie surprinzătoare și emoționantă” (pag. 73).

A cuprinde în vorbe puține și simple valoarea artistică a versului lui Eminescu este desigur un lucru foarte dificil. Totuși, „Scrisoarea III”, „Călin”, „Luceafărul” — momente de culme ale creației eminesciene și ale literaturii noastre în genere — nu pot apare în manual ca sumare și simple analize, mai mult rezumate ale conținutului de idei. E necesar ca pînă la reeditare, profesorii de specialitate să caute să suplînesc această lipsă a manualului în cursul predării.

Se impun, de asemenea, îmbunătățiri în ceea ce privește precizarea locului pe care îl ocupă în literatura noastră o serie de scriitori. În unele cazuri avem de-a face în această privință cu o simplă repetare rezumativă a celor expuse anterior (de exemplu la Creangă, Slavici, Eminescu, Delavrancea etc.).

În general, însă, așa cum am spus la început, manualul răspunde cerințelor, elevii găsind tratată în el, într-o formă potrivită nivelului lor, o epocă literară dintre cele mai valoroase din literatura noastră.

prof. AL. BOJIN

„Bibliografie geografică 1944-1964. România”

Pentru a veni în sprijinul tuturor celor care studiază geografia sau urmăresc lucrările realizate în diverse domenii ale acestei științe, Societatea de științe naturale și geografice din R.P.R. a editat recent lucrarea intitulată „Bibliografie geografică — 1944 — 1964. România”, de V. Cucu și Al. Roșu.

După un studiu de sinteză, intitulat „Geografia R.P. Romine la cea de a XX-a aniversare a eliberării patriei”, sînt prezentate titlurile lucrărilor (articole sau lucrări în volume) apărute între anii 1944-1964 asupra geografiei fizice și economice a R.P. Romine, ale cursurilor și manualelor școlare de specialitate editate în această perioadă, ale articolelor privind metoda predării geografiei în școală, ale lucrărilor privind geografia pe glob (lucrări românești și traduceri), precum și date asupra manifestărilor geografice internaționale. Aceste materiale sînt ordonate pe domenii și ramuri de cercetare. Partea a doua a volumului cuprinde informații bio-bibliografice asupra geografilor romini, titlurile periodicelor geografice din țară etc.

Lucrarea „Bibliografie geografică 1944-1964. România” — prima lucrare din colecția „Biblioteca geografică”, ce apare în cadrul Societății de științe naturale și geografice din R.P.R. — constituie un auxiliar prețios în munca profesorilor, în activitatea cercetărilor, a bibliotecarilor și a tuturor aceluia care se interesează de dezvoltarea geografiei ca știință în țara noastră și de activitatea științifică în acest domeniu în ultimii 20 de ani.

Tratate, metode și manuale de muzică

Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R. P. Română a tipărit în ultima vreme o serie de tratate, manuale și metode destinate școlilor de muzică și conservatoarelor.

Unele din aceste lucrări reprezintă primele contribuții românești ale genului. Astfel poate fi citat *Tratatul de teoria muzicii* de Victor Giuleanu și Victor Iușceanu, sau *Cîntul de Octav* Cristescu. O lucrare foarte interesantă este comentariul lui Dimitrie Gh. Dinicu — *Contribuții la arta interpretării muzicale*. Pentru elevii care învață vioara, editura a tipărit un *Manual de vioară* în două volume, întocmit de Ionel Geantă și George Manoliu.

Pe linia contribuțiilor didactice în domeniul compoziției poate fi citată ampla lucrare *Melodia și arta înveșmîntării ei*, de Alfred Mendelssohn. Printre traduceri cele mai utile elevilor au apărut *Citirea partiturilor simfonice* de N. Anosov și *Manual de polifonie* de S. Grigoriev și T. Müller.

De un real interes practic este lucrarea intitulată *Mica metodă de pian*, de Maria Cerovodanu, care se adresează începătorilor din cercurile de pionieri și școlari.

Aceste lucrări teoretice sînt dublate de alte tipărituri, ca studii, solfeji, exerciții tehnice.

De un interes deosebit se bucură *Poze și Pozne*, vol. 1, lucrare ilustrată pentru copii, de Mihail Jora. Editura pregătește o ediție integrală a acestei lucrări (3 volume), în care Mihail Jora surprinde episoade pline de humor și gingașie din lumea celor mici. Factura pianistică urmărește să dezvolte, o dată cu fantezia, și gustul artistic și tehnica instrumentală.

Prin editarea acestor lucrări, Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din R. P. Română umple un gol în literatura de specialitate.

E. N.

Manualul de literatură română pentru clasa a X-a elaborat de prof. C. Boroiu răspunde în mare măsură, prin structura și prin conținutul său, exigențelor actuale ale școlii de cultură generală.

Asigurînd o sistematizare judicioasă a materialului, autorul a concentrat în capitolul introductiv, într-un singur tablou unitar, caracteristicile epocii ce se studiază, înlăturînd prezentarea fărîmîțată a acestora pe sferturi de veac sau decade existente în manualele anterioare. Acest tablou sintetic cuprinde toate elementele ce se vor analiza în cursul manualului, aspectele social-istorice fiind înfățișate în legătură strînsă cu fenomenele literare pe care le-au determinat.

Este de subliniat faptul că manualul tratează curentele literare ca simbolismul, semănătorismul, poporanismul separat, nu în bloc, ca înainte, ceea ce asigură mai buna înțelegere a operei scriitorilor care le-au reprezentat. Integrată tabloului literaturii ce urmează să se studieze, contribuția lui Măiorescu și a revistei „Convorbiri Literare” este prezentată în mod științific, în lumina ultimelor concluzii ale discutiilor ce s-au purtat referitor la această problemă.

Structura capitolelor închinată studiilor biografice a scriitorilor epocii reflectă concepția justă după care manualul trebuie să reprezinte un instrument de stimulare a activității independente a elevilor, de dezvoltare a gândirii lor, a spiritului lor critic. Respectîndu-se cerințele metodice, elevii sînt conduși de la cunoașterea directă a operelor ce se studiază către comentariu și analiză. Operele respective sînt prezentate în întregime, atunci cînd dimensiunile lor permit aceasta sau fragmentar cînd sînt de proporții prea vaste. Alegerea fragmentelor este judicioasă, dînd elevilor posibilitatea să ajungă la concluzii cu caracter generalizator. De exemplu, pentru a se justifica aprecierea din încheiere asupra lui Duiliu Zamfirescu, fixată în citatul extras din opera lui Vianu — „Este remarcabilă pictura stărilor de mulțime cv atîta

vreme înainte ca Rebreanu să dezvolte larg posibilitatea acestui motiv” — s-a ales din opera „Tănase Scatiu” fragmentul uciderii lui Scatiu, în care elevii pot vedea cum înfățișează Duiliu Zamfirescu ridicarea spontană a maselor țărănești.

Nou este, de asemenea, faptul că fiecare capitol monografic cuprinde și cîte o fișă bibliografică, opera fiecărui scriitor puțindu-se fixa astfel mai ușor. Aceasta este prezentată uneori ca o simplă enumerare a titlurilor cu data apariției lor (de exemplu la P. Cerna, O. Goga), alteori însoțită de un succint comentariu care facilitează înțelegerea lucrărilor de analizat (Eminescu, Caragiale etc.). Se indică, de asemenea, la fiecare din autorii studiați, și studiile critice asupra operei lor începînd cu cele apărute în timpul vieții scriitorului respectiv și sfîrșind cu lucrările cele mai recente.

Menționăm, de asemenea, importanța glosarului de la sfîrșitul manualului menit să asigure însușirea conștientă de către elevi a lexicului, dezvoltarea exprimării lor și a deprinderii de a consulta dicționarele.

În prezentarea operei scriitorilor se folosește ca principiu de sistematizare criteriul tematic. Respectînd și de data aceasta principiile metodice, pentru a-i ajuta pe elevi să pătrundă fenomenul literar, manualul le prezintă de la început nu numai viața scriitorilor și epoca în care au trăit, ci și concepția fiecăruia din ei asupra literaturii.

Un loc important îl ocupă în noul manual comentariul critic și analiza literară. Acestea se disting în primul rînd prin claritatea lor, prin faptul că — la fel ca în tratatele biografice — a fost înlăturat abuzul de informație stăruindu-se în schimb asupra adîncirii problemelor tratate. Analizele literare fac adesea apel la cunoștințele de teorie literară însușite anterior de elevi, îndrumîndu-i asupra modului cum trebuie să aplice aceste cunoștințe în studiul istoriei literaturii.

Autorul manualului a căutat să înlătore șablonul în caracte-

rizarea scriitorilor, să fixeze pe fiecare din ei în unicitatea și specificitatea lui. Astfel, este elucidată problema romantismului eminescian, se subliniază originalitatea operei lui Creangă etc.

Demn de subliniat este și faptul că, prezentînd comentarii care adîncesc problemele de conținut, manualul le dă o formulare clară și concisă, asigurînd accesibilitatea și înlăturînd supraincercarea generată de vechiul manual. Astfel, analiza poemului „Luceafărul” se epuizează în 3 pagini față de 8 în vechiul manual, comentariul critic al comediei „O scrisoare pierdută” este cuprins în 7 pagini față de 13 ș.a.m.d.

Cuprînzînd atîtea aspecte valoroase, manualul are totuși și unele lipsuri. Parte din acestea sînt de sistematizare. Se observă, de exemplu, că în capitolul introductiv — „Literatură română în perioada 1870-1916” — care cuprinde subpunctele: Condiții istorice, Presa, Dezvoltarea literaturii, Realismul critic, Junimea, Curentele literare — realismul critic este izolat în mod nejustificat de „curentele literare”, lăsîndu-se impresia că realismul critic nu este un curent literar deși în cuprinsul manualului el este tratat ca atare.

Se anticipează uneori noțiuni care se definesc ulterior, ceea ce dăunează accesibilității și caracterului progresiv al procesului de instruire. Astfel, se afirmă că Macedonski „a încercat formula simbolistă și a fost cel dintîi teoretician al simbolismului” în timp ce curentul simbolist este prezentat în lecția următoare. Înainte de a se analiza și defini semănătorismul se afirmă că realismul poeziei lui Șt. O. Iosif suferă din pricina elementelor semănătoriste. La fel, se arată că Ibrăileanu a îmbrățișat unele teze poporaniste înainte de a se analiza curentul poporanist. E drept că autorul simte nevoia să deschidă pe loc o paranteză pentru a indica tezele respective, dar enumerarea acestora nu asigură înțelegerea lor de către elevi.

Deși opera lui Eminescu este în general, după părerea noastră,

bine prezentată, socotim totuși că poezia de inspirație filozofică este încă minimalizată. Se menționează doar faptul că „în afara de tema dragostei și a naturii întîlnim în poezia de tînerțe meditația filozofică (Speranța)... (p. 21), dar în decursul analizei întregii opere tema meditației filozofice este trecută sub tăcere.

Accesibilitatea este uneori încălcată prin procedeu explicării necunoscutului prin alt element necunoscut. De exemplu, despre postuma eminesciană „De-aș muri ori de-ai muri” se spune că are înrîuriri eliadice în construcția strofei și lexic. Nu era însă cazul să se aprecieze influențele exercitate asupra unei poezii care nu se analizează și căreia i se comunică numai titlul, iar specificul versului eliadist și al lexicului său este o noțiune străină elevilor, care cunosc din opera lui Eliade, conform programei clasei a IX-a, numai poezia „Zburătorul” și prefața „Gramaticii”.

Cu toate aceste lipsuri, țînînd seama de numeroasele sale elemente valoroase, manualul de literatură română pentru clasa a X-a corespunde din plin funcției sale și înregistrează un succes al Editurii noastre didactice.

Lector univ.
VIORICA FARCAȘIU

REVISTA „NATURA”

Seria Geografie-Geologie nr. 4, iulie-august 1964

În sumar:

- I. Sandu, V. Cucu: Geografia în R. P. Română la cea de-a XX-a aniversare a eliberării patriei.
- T. Morariu, Al. Roșu: Cercetarea științifică geografică în R. P. Română.
- M. Hie: Realizări în petrografie și stratigrafie.
- V. Mihăilescu: Contribuția geografiei la elaborarea proiectelor de sistematizare teritorială (regiuni și orașe) din R. P. Română.
- N. Al. Rădulescu: Aportul geografiei noastre la lucrările de ameliorarea agricolă și de sistematizare a teritoriului.
- N. Manț: Noi terenuri pentru agricultură.
- T. Teodoru: Metode fotogrametrice în cercetările geografice.

- St. Bîrsănescu, Al. Obreja: Principii, metode și procedee aplicate în predarea geografiei în școala de cultură generală.
- A. Bady: O lecție de geografie din avion cu elevii Școlii medii „Matei Basarab” din București.
- Gv. Hies: Realizări privind legarea teoriei de practică în predarea geografiei și geologiei în școlile de cultură generală din țara noastră.
- I. Soneiru: Orașul Brașov.
- D. Iancu: Coordonate noi în peisajul patriei.
- Minerale reprezentative pe teritoriul R.P.R.
- S. Dragomirescu: Geografia românească în literatura de specialitate străină.
- Prezențe românești peste hotare.

MATERIALELE DIDACTICE

realizate în școli

Pentru predarea șirurilor convergente

Pentru a contribui pe cale intuitivă la înțelegerea de către elevi a lecțiilor din capitolul „Șiruri de numere convergente” (clasa a XI-a reală) am realizat un material didactic care-mi dă posibilitatea să formulez, urmînd o cale inductivă, noțiuni și proprietăți legate de șiruri de numere convergente.

Materialul, care se poate confecționa ușor cu mijloace proprii, este alcătuit din suporturi marcați ce reprezintă termeni ai șirului, numere, termen limită, limita $\pm \epsilon(N)$, limita $-\epsilon(N)$ și planșeta pe care se așează suportii marcați. Părțile din care sînt constituiți suportii marcați sînt înfățișate în figura 1. Indicatorii se confecționează din două runde din coală albă de mărimea unei monede de 5 bani sau de 25 bani, care se lipește una peste cealaltă, astfel încît să prindă între ele

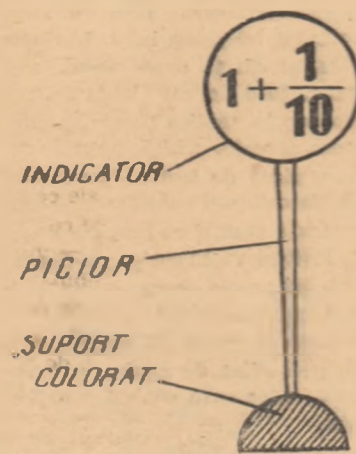

Figura 1

Partea mai lată a unei scobitori ce constituie piciorul de fixare, care se introduce într-un suport modelat din plastilină. Pe una din fețele indicatorului se scrie în tuș termenul marcat.

Vom face observații pe șiruri convergente care definesc numere raționale. În acest scop, vom alege un exemplu de șir convergent ce ne convine. Fie șirul: $1, 1, 1, 01; 1, 001; \dots; 1, 000\dots 01$; (n cifre) care se poate scrie și în felul următor:

$$1 + \frac{1}{10}, 1 + \frac{1}{10^2}, 1 + \frac{1}{10^3}, \dots, 1 + \frac{1}{10^n}, \dots$$

Termenii șirului ales pentru experiență, în număr de cel puțin 8-10, precum și termenul general se trec în tuș de aceeași culoare cu suportul de plastilină, pe una din fețele indicatorului. Cu o altă culoare se marchează limita și alte două numere vecine din reprezentarea șirului de numere raționale pe axă. În exemplul ales vom nota limita 1, numărul $1 - \epsilon$ și numărul $1 + \epsilon$. Cu o culoare diferită de celelalte vom nota limita $+\epsilon(N)$, limita $-\epsilon(N)$ sau limita $-\epsilon(N)$, de este cazul, alegînd mai multe exemplare cu $\epsilon(N)$ luat din ce în ce mai mic.

Ca planșetă se poate folosi planșeta de desen sau o bucată de placaj sau de carton mai gros, în formă de dreptunghi.

Fie șirul convergent de termen general $1 + \frac{1}{10^n}$ avînd limita 1. Dacă

vom căuta să repartizăm pe o dreaptă termenii șirului respectiv nu vom putea trece decît primii 2-3 termeni, în mod aproximativ; ceilalți nu mai pot fi figurați întrucît sînt foarte apropiați de limita 1 și foarte apropiați unui de alții (fig. 2).

Pentru a avea posibilitatea să figurăm cît mai mulți termeni vom considera că putem să deplasăm termenii șirului de pe dreapta unde se

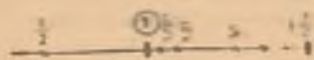

Figura 2

afliă realmente și să-i așezăm pe o curbă logaritmică imagină, ce are primul termen al șirului punct comun cu axa reală, iar perpendiculara pe axa reală în limită, ca asimptotă (fig. 3). Această figurare a termenilor șirului ne va permite să

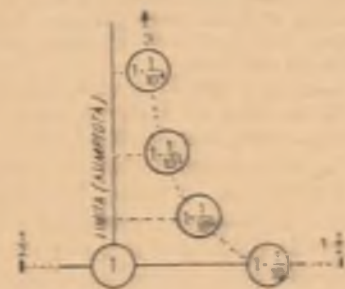

Figura 3

prezentăm elevilor mai clar faptul că distanța $a_n - 1$ este cu atît mai mică cu cît n — rangul unui termen — este mai mare. Pe model vom aproxima distanța aceasta ca fiind distanța dintre termenul figurat la asimptotă pe care o considerăm o parte a termenului limită. Dar observațiile noastre trebuie să capete un sens de precizare matematică. Ne propunem atunci să arătăm că de vom alege, după voie, un număr

pozitiv ce depinde de numărul natural N și îl vom nota $\epsilon(N)$, vom găsi în șir un termen de rang N astfel încît toți termenii care urmează a_n cu rangul $n > N$ să aibă distanța mai mică decît $\epsilon(N)$.

Fie ales $\epsilon(2) = \frac{1}{10^2}$. Așezăm pe planșetă suportul marcat $1 + \epsilon(2)$ și găsim în șir termenul $a_n = 1 + \frac{1}{10^2}$ de

rang $N_1 = 2$ de la care toți termenii care urmează $a_n, a_{n+1}, a_{n+2}, \dots, a_n, \dots$ cu $n > N_1$ au distanța mai mică decît $\epsilon(2) = \frac{1}{10^2}$.

Fie ales $\epsilon(3) = \frac{1}{10^3}$. Așezăm pe planșetă suportul marcat $1 + \epsilon(3)$ și găsim în șir termenul $a_n = 1 + \frac{1}{10^3}$ de

rang $N_2 = 3$ de la care toți termenii care urmează $a_n, a_{n+1}, a_{n+2}, \dots, a_n, \dots$ cu $n > N_2$ au distanța mai mică decît $\epsilon(3) = \frac{1}{10^3}$.

Cazurile particulare pe care le-am observat vor sugera elevilor ideea formulării generale a proprietății acestui șir.

Considerații asemănătoare puteam face și asupra șirului de termen general $1 - \frac{1}{10^n}$. Figurînd pe planșetă

termenii acestui șir stabilim și în acest caz că cu cît „ n ” — rangul unui termen — este mai mare, cu atît distanța $1 - a_n$ devine mai mică.

Acum este posibilă o nouă formulare, mai generală, care extinde considerațiile făcute asupra oricărui șir sub forma unei teoreme ce stabilește cînd un număr a este limita unui șir (a_n) .

Stabilim apoi că orice șir care are o limită se numește șir convergent. Șirurile care nu sînt convergente se numesc divergente. Astfel, definiția din manual poate fi o consecință a teoremei stabilite inductiv.

prof. PETRE GOLUMBEANU
Școala medie
din Baia de Aramă

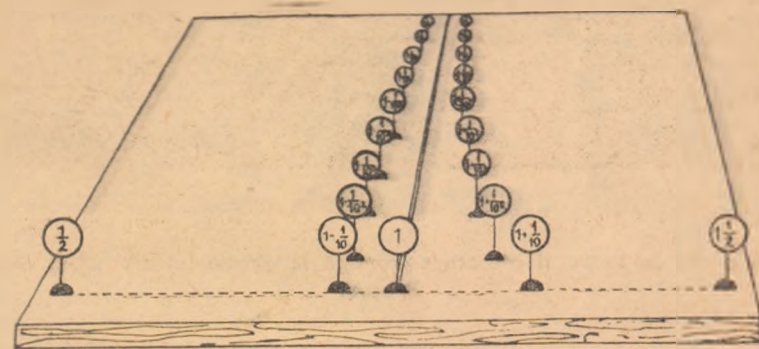

Figura 4

Dotarea cabinetelor școlare

Colectivul de profesori al Grupului școlar de pe lângă uzinele „Steagul Roșu” din Brașov se preocupă de multă vreme de procurarea și folosirea unor materiale didactice noi, care să permită predarea intuitivă a unui număr cît mai mare și mai variat de cunoștințe. Îndeosebi în ultimii ani, o dată cu introducerea în producție a mijloacelor tehnice moderne, la nivelul cerințelor existente pe plan mondial, ne-am dat seama că se impune să modernizăm și noi mijloacele de predare, astfel încît elevii noștri, viitorii muncitori și tehnicieni, să fie în stare

să minuiască tehnica nouă. De aceea am dotat cabinetele școlare cu o seamă de construcții originale prezentînd diferite subansamble, organe și instalații, cu machete în stare de funcțiune ale unora dintre cele mai moderne mașini și agregate utilizate în diferite secții ale uzinelor „Steagul Roșu”.

Recent, cabinetele de organe de mașini și de rezistența materialelor au fost înzestrate cu o seamă de aparate de construcție originală, realizate de un colectiv condus de directorul adjunct al școlii, N. Bezrodni. Aceste aparate permit stu-

dierea temelor referitoare la încoșierele materialelor (elastici și prin șoc), la determinarea momentelor de inerție, la elementele mașinării cardanice etc. Fiecare din ele este însoțit de scheme, ca și de instrucțiuni privind temele la care poate fi folosit și la modal de măsurare.

Același colectiv a realizat o trusă mecanică apreciată pozitiv de specialiștii din țară și de peste hotare care au vizitat școala noastră. Trusa permite efectuarea unui mare număr de experiențe sugestive în legătură cu predarea legilor fundamentale ale mecanicii.

Utilizăm de asemenea cu succes pe linia modernizării predării, fișele tehnologice de inovații. Procurate de la cabinetul tehnic al uzinei, aceste fișe sînt folosite atît în predarea unor teme de specialitate, cît și la efectuarea unor lucrări practice.

Aparatele și trusele noi cu care sînt dotate în prezent cabinetele noastre școlare le apropiem de nivelul laboratoarelor unor institute tehnice de învățămînt superior. De altfel, cadrele de specialitate ale grupului nostru școlar țin o legătură permanentă cu unele dintre acele labora-

toare, cu care fac schimb de experiență și de lucrări.

Acordînd în continuare toată atenția confecționării și utilizării cît mai ample a mijloacelor moderne de predare, ne străduim să facem larg cunoscute elevilor ultimele cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, să le asigurăm o cît mai bună pregătire pentru munca pe care vor fi chemați s-o desfășoare în producție.

ing. MIHAI TEMIAN
profesor emerit
Grupul școlar „Steagul Roșu”
Brașov

Un aparat original

Printre aparatele de construcție originală realizate în școlile noastre, se bucură de multă apreciere aparatul pentru demonstrarea transformării diferitelor forme de energie și a reversibilității motoarelor electrice, construit de profesorul Simion Pamfil din București.

Acest aparat, montat pe o placă de lemn cu dimensiunile de circa $40 \times 20 \times 2$ cm, este format din două motoașe legate între ele printr-un sistem de transmisie. Aparatul este astfel montat încît atunci cînd unul dintre motoare este pus în func-

țiune cu ajutorul curentului electric furnizat de un acumulator sau de altă sursă de curent continuu cu o tensiune de 4-8 V și conectat la bornele 1 și 2, celălalt motoaș devine generator de curent. Invers, atunci cînd punem în funcțiune cel de al doilea motoaș prin efectuarea legăturilor la bornele 3 și 4, primul motoaș devine generator de curent. Producerea curentului se poate pune în evidență prin aprinderea unui bec de lanternă montat în socul mașinii care poate fi conectat, după nevoie, cu oricare din cele două motoașe.

Pentru conservarea motoarelor ca magneți permanenți, respectiv pentru închiderea cîmpului lor magnetic, se aplică la capete cite o armătură din fier moale.

Aparatul realizat de profesorul Simion Pamfil este deosebit de util în predarea cunoștințelor despre transformarea energiei și despre construcția mașinilor electrice în general, cu atît mai mult cu cît funcționează foarte bine și atunci cînd sînt folosite ca sursă de curent două baterii.

AL. C.

Verificarea finală a unor aparate didactice recent realizate

Lectura și analiza textelor literare

La o oră de limba și literatură română la Școala medie nr. 3 din Brașov.

Punctul de plecare în procesul de analiză literară a unei opere (după ce, în prealabil, ea a fost cunoscută de elevi și după ce profesorul a raportat-o la condițiile economico-sociale care au determinat-o și pe care le reflectă) îl constituie lectura în clasă, fie în întregime (când este de proporții reduse ca întindere), fie a unor fragmente din care rezultă conținutul tematico-ideologic, cu ajutorul cărora se pregătește caracterizarea personajelor ori scoaterea în evidență a mijloacelor artistice folosite de scriitor.

Problema care se ridică aici este de a ști ce fel de lectură poate fi întrebuintată, dacă lectura logică și cea expresivă pot fi folosite combinat, alternativ ori exclusiv și ce rol ocupă recitarea. Desigur, rezolvarea acestei probleme este determinată de factori diverși: nivelul cunoștințelor elevilor, calitățile literar-artistice ale operei ce se analizează etc. Totuși, experiența mi-a dovedit că, în linii mari, pot fi formulate anumite principii care, firește, devin aplicabile numai în condiții similare.

Analiza literară a unei opere literare fiind, de fapt, un act de interpretare, trebuie să fie precedată, obligatoriu, de lectura model făcută de profesor. Lectura model se bazează mai mult pe lectura expresivă și mai puțin pe lectura logică, care este subordonată organic celei dintii. În ultima vreme se recomandă ca lectura model să fie înlocuită prin lectura imprimată pe discuri făcută de autorul însuși (există astfel de discuri în care o serie de

texte sint reproduse în lectura lui Sadoveanu, Arghezi, Beniuc) sau de actori cu renume. În stadiul actual, însă, folosirea lecturii imprimate pe disc sau pe bandă de magnetofon nu îngăduie, pretutindeni și la orice lecție, înlocuirea lecturii model făcută de profesor. Așadar, lectura model rămâne obligatorie. Ea se realizează cu ajutorul lecturii expresive.

În cadrul orelor de analiză literară, lectura expresivă nu se oprește însă aici. Profesorul o poate folosi în continuare, atunci când opera respectivă (îndeosebi poezia) este recitată de către elevi.

Caracterizarea personajelor se realizează, de regulă, tot cu ajutorul lecturii expresive (aici joacă mare rol respectarea intonației, în funcție de atitudinea pe care o adoptă scriitorul față de personaje). Dar lectura expresivă poate fi folosită cu succes nu numai în caracterizarea personajelor, ci și în sesizarea și aprofundarea mijloacelor artistice folosite de scriitor.

Un loc deosebit de important îl ocupă lectura expresivă în lecțiile referitoare la măiestria artistică a marilor scriitori clasici și contemporani: Eminescu, Creangă, Caragiale, Sadoveanu, Rebreanu, Arghezi. În asemenea lecții, realizate cu ajutorul lecturii expresive, se pot folosi și planșe, pentru a face să crească mai mult caracterul lor intuitiv și pentru a ajuta elevilor să-și sistematizeze cunoștințele și să le rețină mai ușor. Bunăoară, pentru lecția referitoare la măiestria artistică a lui Eminescu pot fi confecționate planșe cu tipuri de rimă interioară din *Luceafărul*. Firește, interpretarea acestor planșe necesită, pe lângă explicații orale, și lectura expresivă, făcută cu maximum de grijă, a strofelor ce conțin rime interioare.

Practica arată, în același timp, că lectura logică, folosită în mod curent în lecțiile de analiză gramaticală, poate fi utilizată în condiții bune și în lecțiile de analiză literară. E greu de stabilit o graniță precisă între folosirea lecturii logice și folosirea lecturii expresive în lecțiile de analiză

literară. Totuși, socotesc că descifrarea și formularea de către elevi a temei unei opere literare se realizează mai ușor cu ajutorul lecturii logice decât cu ajutorul celei expresive. De exemplu, în cazul poeziei *Epigonii* de Eminescu, citirea logică a versurilor: „Voi crede-ați în scrisul vostru, noi nu credem în nimic” dă elevilor posibilitatea să descifreze și să formuleze cu ușurință tema.

Sînt cazuri însă cînd descifrarea și formularea temei unei opere literare — îndeosebi a poeziilor — se realizează cu ajutorul îmbinării lecturii logice cu cea expresivă (ex.: *Unde ni sint visătorii?*... de Al. Vlahuță), după cum sînt cazuri cînd descoperirea și formularea temei rezultă din lectura expresivă (*Luceafărul* de Eminescu). Totul e dictat de conținutul tematico-ideologic al operei care se analizează, de specie căreia îi aparține, precum și de genul literar respectiv.

Un anumit ton are lectura expresivă în elegie, alt ton în odă, satiră, pastel, idilă. De asemenea, un anumit ton are lectura expresivă în cazul unor fragmente în proză, altul în cazul unor fragmente dintr-o piesă de teatru. Nuanțele tonului lecturii expresive sînt multiple și trebuie să știi s-o alegi pe cea cerută de specificul valorii literar-artistice a operei respective. Într-un fel se citește expresiv proza lui Creangă, al cărei umor este șagalic, într-alt fel proza lui I. Al. Brătescu-Voinești, al cărei umor se caracterizează prin duioșie, și într-alt fel proza lui I. L. Caragiale, al cărei umor este sarcastic. Iată de ce, înainte de a proceda la analiza literară a unei opere (poezie, schiță, nuvelă, roman, piesă de teatru), profesorul are datoria s-o studieze temeinic, pentru a stabili cu precizie ce fel de lectură va folosi — pe cea logică ori pe cea expresivă — integral, alternativ ori combinat — precum și ce rol să acorde recitării — adică de a ști vorba poetului — pe care coardă e de sunat...

prof. VLADIMIR DOGARU

În această perioadă, la lecțiile de agricultură din clasa a VIII-a se predă tema „Chimizarea agriculturii”. Insușirea ei temeinică de către elevi are o deosebită însemnătate, intrucît agricultura modernă nu poate fi concepută în afara folosirii largi a realizărilor chimiei, care îi pune la dispoziție nenumărate îngrășăminte minerale, organice și bacteriene, amendamente, substanțe fitofarmaceutice, erbicide și stimulatori de creștere, contribuind astfel nemijlocit la sporirea producției.

Pregătindu-mă pentru predarea capitolului „Chimizarea agriculturii”, am căutat în primul rînd să adun material documentar, fapte și exemple menite să-i convingă pe elevi că aplicarea unor doze complete și echilibrate de îngrășăminte, în prezența unor plaoane de umiditate bogate, în condițiile unei agrotehnici superioare, dau posibilitatea obținerii unor recolte record la principalele noastre plante agricole. În ultimii ani s-au acumulat nenumărate asemenea fapte. Iată câteva dintre ele pe care le voi face cunoscute elevilor: prin aplicarea îngrășămintelor minerale, Institutul de cercetări agricole de la Fundulea a obținut 10.600 kg porumb boabe la hectar; prin amendarea și îngrășarea solului podzolit de la Oarja, regiunea Argeș, s-a recoltat cantitatea de 3.925 kg grâu la hectar (spor de 300% față de martor); experiențele cadredelor de științe agricole și fizică de la Institutul agro-nomic din București au arătat sporuri din peste 200% la floa-

Cunoștințe despre chimizarea agriculturii

rea-soarelui datorită aplicării îngrășămintelor chimice.

Predarea cunoștințelor, despre chimizarea agriculturii este înlesnită, în parte, de cunoștințele dobîndite de elevi anterior. Astfel, ei au studiat la chimie în trimestrul III al clasei a VII-a, multe din substanțele chimice folosite în agricultură. În programa de agricultură a clasei a V-a au fost de asemenea cuprinse cunoștințe despre principalele îngrășăminte, ca și despre modul lor de întrebuintare. La fel, în orele de agricultură din clasele a V-a, a VI-a și a VII-a, și îndeosebi în cadrul lucrărilor practice din aceste clase, elevii au învățat despre folosirea substanțelor chimice în combaterea bolilor și dăunătorilor, iar problemele de nutriție a plantelor sînt cunoscute încă de la lecțiile de botanică din clasa a V-a. Se pune deci, acum, sarcina de a relua aceste cunoștințe, bineînțeles la un nivel superior și punind accentul pe interdependența tuturor factorilor care, împreună cu chimizarea, asigură producții înalte.

Mi-am propus să prezint elevilor îngrășămintele chimice în legătură cu utilizarea lor în condițiile pedoclimatice ale raionului nostru și să insist asupra acelor substanțe fitofarmaceutice care pot proteja culturi-

le agricole de bolile și dăunătorii cu frecvență maximă în împrejurimi.

Firește, voi solicita în repetate rînduri laboratorul și colțul naturii vii. De exemplu, pentru evidențierea rolului îngrășămintelor voi organiza următoarea experiență: în vase de vegetație sau în borcane de 1 kg etichetate, vom pune nisip de riu în care vom însămînța cariopse de porumb. În fiecare borcan vom aplica principalele elemente nutritive N. P. K., în doze separate sau combinate (N — 0,6 g, NH₄ NO₃ P — 1 g, Na₂ HPO₄ V — 0,6 g, KCl), adăugînd și microelemente ca Mg, Mn, Fe, Co, Zn, B. Vom păstra în același timp și borcanele martor, în care nu avem nici un fel de îngrășămint. Plantele vor fi lăsate să evolueze în condiții climatice favorabile și ele vor arăta elevilor, în stadiul de 5-6 frunze, influența îngrășămintelor. Pentru a arăta că excesul de îngrășămintă este la fel de dăunător ca și lipsa lor sau și mai mult, vom pune în unele borcane doze foarte mari (10-12 doze), care vor împiedica planta să se dezvolte normal sau îi vor cauza moartea.

În unele cazuri putem monta experiențele în borcane în care vom avea pentru martor numai apă, iar pentru celelalte variante o soluție Knopp.

cîteva plante. Concluziile vor fi evidente.

La rîndul ei, eficiența erbicidelor va fi demonstrată în laborator prin ridicarea, în două lăzi, a unor porțiuni de sol cu buruieni și prin tratarea uneia cu atrazin (cam 0,5 g la m²). Vom intercala pe porțiunile respective de pămînt și plante de griu sau porumb pentru a arăta rolul selectiv al erbicidelor. În sfîrșit, vom insista și asupra rolului stimulator al diferitelor substanțe.

În acest fel îi putem convinge pe elevi de rolul important al chimizării agriculturii, scoțînd în evidență însemnătatea științei și tehnicii agricole înaintate pentru creșterea continuă a producției în acest domeniu.

prof. ALEXANDRU IONESCU
Școala de 8 ani din Tămădau,
raionul Lehliu

Creșterea porumbului în funcție de aplicarea diferitelor elemente nutritive

Pentru a preveni rămânerea în urmă

Predarea matematicii la clasa a V-a ridică de la început o serie de probleme legate de nivelul uneori diferit de pregătire pe care îl prezintă elevii acestei clase. Dacă profesorul nu ține seama de acest lucru, dacă nu caută să cunoască îndeaproape pregătirea fiecăruia dintre elevii săi și nu ia din vreme măsururi pentru a-i aduce pe toți la nivelul cerut, se naște foarte curând primejdia rămânării în urmă a unora dintre ei.

Pentru a preveni acest fenomen, caut să-i cunosc pe viitorii mei elevi din clasa a V-a încă înainte ca ei să intre în această clasă, ținând în acest scop o legătură strinsă cu învățătorii. Asist de multe ori la lecțiile de aritmetică în clasa a IV-a, ceea ce îmi permite ca, pe lângă cunoașterea pregătirii elevilor, să mă și apropiez de ei. Aceasta face să dispară timiditatea primelor zile de școală în clasa a V-a și mă ajută să-i antrenez pe copii la studiu încă din primele ore de curs.

După ce, fără să mă abat de la cerințele programei, în prima și a doua săptămână de școală repet cu elevii materia claselor a III-a și a IV-a, depistând totodată pe cei care au lipsuri în cunoștințe, încep să lucrez cu aceștia în grup sau individual, în funcție de lacunele pe care le au. Continui să procedez astfel o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată, până când mă conving că s-au pus la punct cu materia pe care nu o cunoșteau.

Caut în același timp să înlătur însușirea mecanică, formală a cunoștințelor noi, deoarece mi-am dat seama că aici se află principala cauză a rămânării în urmă la învățatură. De aceea mă străduiesc să găsesc căile care asigură însușirea conștientă, temeinică a fiecăreia din cunoștințele nou predată.

Iată cum procedez, de pildă, în predarea cunoștințelor cu privire la numerele întregi. După cum se știe, în manual noțiunea de număr este introdusă pornindu-se de la numărarea anumitor obiecte de același fel din apropierea elevilor — băncile, cărțile etc. — sau de la măsurarea unei lungimi. Socotesc însă că încă din clasa a V-a este indicat să introducem noțiunea de „mulțime”, importanță pentru clarificarea unor noțiuni ce se vor preda ulterior. În acest scop, pornind de la observațiile elevilor, îi conduc cu ușurință spre găsirea multor exemple de mulțimi. Întrebându-i, de exemplu, dacă știu câți elevi sunt în școala noastră, am primit la început răspunsul că sunt „o mulțime”. S-au dat și alte exemple (mulțimea muncitorilor din fabrică, mulțimea cărților din bibliotecă etc.), în urma cărora elevii au înțeles sensul acestei noțiuni.

Am precizat apoi faptul că orice mulțime este formată din elemente care au o anumită caracteristică comună, fiecare element fiind o unitate indivizibilă. Până să înțelegă o ușurință că mulțimile sunt grupuri sau colecții de obiecte care au o anumită caracteristică comună, eu și faptul că mulțimile sunt grupuri de obiecte care au o anumită caracteristică comună.

Lecțiile următoare — referindu-se la mulțimi și la operațiile asupra lor — se desfășoară în mod similar, pe un suport clar și simplu de lucru.

La începutul fiecărei lecții — referindu-se la mulțimi și la operațiile asupra lor — se desfășoară în mod similar, pe un suport clar și simplu de lucru.

La începutul fiecărei lecții — referindu-se la mulțimi și la operațiile asupra lor — se desfășoară în mod similar, pe un suport clar și simplu de lucru.

sebit accent pe aplicațiile practice la măsurători cu instrumentele și aparatele de măsurat și stăruie în special asupra înțelegerii de către elevi a legăturii dintre volum, masă și capacitate. Pentru a-i convinge în mod practic de adevărul corespondenței $1 m^3 = 1 Kl = 1000 kg$ (în cazul când e umplut cu apă) mă folosesc de un cub gol cu muchia de 1 dm, de un litru de apă distilată la $4^{\circ}C$, de o balanță și un corp cu masa de 1 kilogram. Deși atunci când se execută în condițiile clasei această demonstrație este empirică, ea este totuși destul de convingătoare. După ce efectuează exerciții și probleme variate, elevii se deprind să facă transformări cu multă ușurință și exactitate.

În predarea operațiilor cu numere întregi și zecimale dau o deosebită atenție însușirii procedurilor de calcul rapid. În acest scop folosesc 2—3 minute la începutul fiecărei lecții pentru efectuarea unor calcule orale, la care antrenez toată clasa.

În perioada de început a anului școlar acord atenție sporită corectării caietelor și macula-torelor elevilor din clasa a V-a, pentru a-i obișnuși să-și noteze cu exactitate explicațiile și să-și efectueze regulat și corect temele. De aceea, pe lângă verificarea frontală ce o fac în fiecare oră, de două ori pe săptămână corectez temele în întregime, fac observații asupra felului cum sunt executate ele, asupra modului cum sunt respectate indicațiile pe care le-am dat în această privință încă din primele ore de matematică.

Din experiența mea la clasă mi-am format convingerea că predarea primelor trei capitole din programa de matematică a clasei a V-a nu este o chestiune atât de ușoară cum pare. Este drept, acum se repetă cunoștințele dobândite de elevi în clasele anterioare. Important este însă să știm cu ce trebuie să completăm aceste cunoștințe, asupra căror probleme să insistăm și cât de mare este exigența cu care să-i tratăm pe elevi. Se impune în același timp să nu uităm că ei se află la începutul unei noi etape de muncă, în care trebuie să facă față unor cerințe noi și, pe de altă parte, să ținem seama că o dată cu studierea acestor prime capitole se consolidează temelia pe care se vor clădi viitoarele cunoștințe matematice, că de temeinicia acesteia depinde întreaga lor pregătire ulterioară.

prof. NAPOLEON CEAUȘESCU
Școala de 8 ani din comuna Margina, raionul Făget, regiunea Banat

RĂSPUNDEM LA ÎNTREBĂRI

Tov. Mihai Spiridonici, învățător în orașul Onești, ne arată că secția de învățămînt a dat dispoziția ca toate cadrele didactice să-și întocmească planurile calendaristice în sisteme de lecții pe teme. Aceasta — ne spune tov. Spiridonici — implică schimbări în ordinea lecțiilor stabilite de programă și manual. Este bună această orientare?

Răspuns. Conform Regulamentului școlilor de cultură generală, pentru fiecare clasă se întocmesc planuri calendaristice anuale și trimestriale la fiecare obiect de învățămînt; aceste planuri calendaristice se alcătuiesc pe baza programelor elaborate de Ministe-

Lecție în laboratorul de științe naturale la Școala de 8 ani nr. 4 din Capitală.

Frumusețea lecției

Se pot atribui lecției valori estetice? Poate fi frumoasă o lecție în sensul în care vorbim de frumusețea unei opere de artă? Contribuie frumusețea lecției la realizarea deplină a scopului instructiv-educativ al acesteia?

Practic, atunci când n-avem pretenția unei aprecieri rigurose științifice, spunem despre o lecție reușită că a fost „o lecție frumoasă”. Și nu greșim când atribuim acest calificativ unui fenomen pedagogic cum este lecția. O lecție frumoasă este în genere lecția care răspunde la nivelul cel mai înalt tuturor cerințelor pedagogice, după cum o operă de artă este frumoasă când satisface cele mai înalte exigențe ale esteticii.

Lecția se apropie de opera de artă prin elementul de creație pe care îl conține. O lecție nu poate fi o improvizație, după cum nu poate fi nici reproducerea mecanică a unor lecții anterioare din anii precedenți sau de la clasele paralele, și nici copia unui model luat dintr-o metodică. Rutina nu are căuta în lecție. Nu pot exista două lecții identice chiar la același profesor, chiar când ele se succed de la o clasă paralelă la alta.

Lecțiile de literatură română despre opera lui Mihail Sadoveanu, de pildă, nu pot fi invariabile, deși indicațiile progra-

mei și materialul din manual sînt aceleași. Există, fără îndoială, un fond unitar de cunoștințe care trebuie transmise elevilor, dar procedeele metodice, atmosfera emotivă, legătura nemijlocită cu viața, cu momentul de actualitate în care se efectuează lecția sînt mereu altele. Sesizarea acestor elemente, caracterul original pe care îl imprimă ele predării dau lecției aceea coloratură intelectuală și afectivă care scoate în lumină efortul creator al muncii profesorului. Dacă, în acest sens, lecția conține o doză de spontaneitate, această spontaneitate este spontaneitatea creatorului în conștiința căruia s-a zămislit o idee după cercetarea asiduă a unui material adecvat, este spontaneitatea inspirației, care rezultă din preocuparea permanentă, din frământarea care nu-ți dă pace.

Pasiunea studiului este izvorul principal al originalității, al caracterului creator al lecției și ea întretine proaspătă măiestria dobîndită prin experiență. Dacă poetul care se bazează numai pe dexteritatea de a versifica riscă să cadă în facilitate și să compromită valoarea operei sale, pedagogul care se bazează numai pe experiența dobîndită, pe „măiestria” formată, riscă să-și rateze lecția, să nu atingă scopurile ei. Pedagogul adevărat nu folosește niciodată șabloane de lecții; el știe să găsească, în fiecare oră de curs, un element nou pe care să-l dezvolte, să-l valorifice.

Se spune, de obicei, că lecția trebuie să fie atractivă, să trezească interesul, să capteze atenția. Am asistat o dată, în cadrul interesanțelor între colegi, la o lecție de matematică la care profesorul a avut doar rolul de conducător. El a dat elevilor cu care lucra firul călăuzitor, care i-a orientat, ca un fir al Ariadnei, prin labirintul unor complexe probleme geometrice. Parcă vedeai cum în mîntea lor s-a dezlănțuit un proces de gîndire, cum erau conduși pas cu pas, printr-o argumentație riguroasă științifică, spre descoperirea finală, parcă vedeai cum floarea ideii izbucnește din mugure, îmbobocește și se desfășoară în gîndirea fiecăruia dintre ei. Tocmai în aceasta stă frumusețea lecției. Profesorul care are în conștiință întregul proces al desfășurării ei îi face și pe elevi să-l trăiască, să descopere ei înșiși concluzia la care trebuie să ajungă. A pune în activitate mîntea elevilor — iată

unul din „secretele” frumuseții lecției.

O lecție frumoasă este, de obicei, simplă. Lecțiile încărcate, cu aglomerări inutile de retorism sau întortocheri în procesul de desfășurare nu sînt numai nereușite, dar și dăunătoare.

Și, desigur o lecție frumoasă nu poate fi realizată fără o bună organizare a desfășurării ei, fără măiestrie metodică, deoarece, ca și la o operă de artă, compoziția constituie un element al frumuseții.

Dar, mai presus de orice, frumusețea lecției stă în poziția militantă, participă de pe care este ținută. Numai o asemenea poziție dă lecției întreaga sa valoare educativă, numai o asemenea lecție are puterea de a convinge, de a influența, de a forma oameni, căci lecțiile noastre tocmai acest scop îl au — de a educa oameni, oameni multilaterali dezvoltăți, în ființa cărora să se unească armonios binele, adevărul și frumosul, care să înțeleagă că cea mai înaltă fericire umană o dă munca pusă în slujba patriei, în slujba poporului.

Cît de frumoasă poate fi o lecție, în acest sens al înțelegerii frumuseții ei, chiar la clasa întâi, cînd dascălul îi învață pe copii să scrie cuvîntul om! Chiar o dată cu scrierea și citirea acestui cuvînt el poate imprima în frageda conștiință a copilului înțelegerea sensului marelui pe care îl are cuvîntul om. Cît de frumoase pot fi lecțiile de literatură, ce importanță poate fi eficiența lor etică, atunci cînd profesorul știe să dezvăluie cum oglindește imaginea artistică lupta de veacuri a poporului pentru libertate, pentru dreptate socială, cînd știe să le dezvăluie măreția chipurilor de comuniști din literatura noastră contemporană! Și cît de frumoase pot fi lecțiile de geografie și de istorie a patriei, de fizică, de chimie sau de biologie cînd îi fac pe elevi să cunoască marile realizări dobîndite de popor sub conducerea partidului, cînd le insuflă dorința de a munci ei înșiși, de a contribui ei înșiși la înflorirea patriei, la o viață tot mai fericită a poporului!

Orice lecție poate fi frumoasă, la orice obiect și la orice clasă, dacă pedagogul este pătruns el însuși de frumusețea vieții și de conștiința necesității de a o face și mai frumoasă.

FLORIAN CREȚEANU
profesor la Școala medie „Unirea” din Turnu Măgurele

Fundamentarea științifică a predării

În pregătirea profesională a viitorilor asistenți medicali are un rol foarte important înarmarea lor cu cunoștințe temeinice privitoare la biologia microorganismelor patogene. De aceea predind elevilor mei de la Școala tehnică sanitară din Iași microbiologia medicală, acord o atenție deosebită justei înțelegeri de către aceștia a fiecărei dintre temele studiate.

Încă din primele lecții, la care urmăresc să arăt elevilor locul microbiologiei în sistemul științelor biologice, le vorbesc despre mișcarea biologică — formă specifică de mișcare a materiei vii — despre legătura fenomenelor biologice etc.

Întreg studiul acestei discipline permite scoaterea în evidență și adâncirea unor probleme teoretice. Dînd astfel o temeinică bază pregătirii viitorilor asistenți medicali. În acest scop predind de exemplu, capitolului „Metabolismul bacteriilor” subliniez natura relațiilor de interdependență și intercondiționare dintre organism și mediu, dintre fenomenele de asimilare și desaminare, dintre metabolism și procesele biologice ale bacteriilor. În același timp insist asupra faptului că anabolismul și catabolismul reprezintă o unitate dialectică de contrast și că lupta dintre aceste două laturi ale metabolismului reprezintă izvorul intern al mișcării biologice și deci al tuturor fenomenelor vii.

Trecînd la studiul relațiilor dintre microorganism și macroorganismele pe care le atacă, scot în relief dependența evoluției procesului morbid de caracteristicile și însușirile agenților patogeni, ca și de caracteristicile și însușirile macroorganismelor. Voi arăta apoi că trecerea organismului prin boală determină modificări cum sînt cele imunobiologice, dobîndite în urma acumulării de elemente de apărare specifică, elaborate în prezența antigenilor.

În același timp caut să scot în evidență, în cadrul fiecărei lecții de microbiologie medicală, valabilitatea adevărilor stabilite de biologia generală.

Studiînd de pildă cu elevii structura bacteriilor le voi arăta că proprietățile materiei vii —

metabolismul, creșterea și dezvoltarea, diviziunea, sensibilitatea, adaptabilitatea, variabilitatea, ereditatea — sînt și proprietățile protoplasmei bacteriilor și că dintre acestea metabolismul este proprietatea fundamentală care condiționează, în cadrul schimbului de substanțe și energie dintre organism și mediu, toate fenomenele biologice ale bacteriilor.

Parcursirea cunoștințelor privind condițiile și modul de viață, funcțiile, vitalitatea și proprietățile biochimice ale bacteriilor, procesul infecțios etc., îmi va permite să scot în relief unitatea dintre organism și mediu, să fac cunoscută elevilor clasificarea sistematică și caracterizarea generală a microorganismelor și bacteriilor patogene, să le explic analiza fenomenelor de creștere și dezvoltare a acestora și să arăt că fenomenele biologice se dezvoltă de la forme și stadii inferioare la forme și stadii superioare.

În cadrul capitolului „Variabilitatea microbiană” aplicarea legilor biologice generale își găsește cea mai deplină justificare. Voi demonstra astfel elevilor cu acest prilej conținutul biologic al fenomenului de variabilitate, căile de transmitere a eredității microbiane, rolul inducției și al condițiilor de mediu în obținerea de variații macroscopice. Și voi face să înțeleagă că bacteriile, ca și alte microorganismele, sînt un rezultat al procesului de evoluție determinat de variabilitate, ereditate și selecție.

Voi analiza metodele de cercetare științifică, metodele și mijloacele de modificare a variabilității și eredității, are posibilități nelimitate de a dirija creșterea și dezvoltarea bacteriilor, obținînd astfel tipuri și varietăți de bacterii cu anumite proprietăți biochimice, de toxigenitate, antigenice și de patogenitate, utile practicii medicale, veterinare etc.

Predarea în acest fel a microbiologiei medicale îmi va permite să realizez o fundamentare științifică a materialului factual studiat, ceea ce va contribui la înarmarea elevilor cu temeinice cunoștințe teoretice și practice.

prof. VASILE GHENCIU
Școala tehnică sanitară — Iași

Viitoarele asistente medicale efectuează cu interes lucrările practice de laborator

Forme eficiente de instruire practică

Stabilirea celor mai eficiente forme de instruire practică a ucenicilor din școlile profesionale constituie o condiție esențială pentru pregătirea viitorilor muncitori la nivelul cerințelor tehnicii moderne.

Ținînd seama de acest fapt, sectorul pentru învățămîntul profesional și tehnic din Institutul de științe pedagogice a organizat în ultimii ani, într-o serie de școli profesionale textile, o cercetare privind eficacitatea sistemului de instruire practică alternativă a ucenicilor, începînd din primele zile de cursuri, în atelierul-școală și în întreprindere. În cadrul acestui sistem de instruire practică accentul principal a fost pus pe îmbinarea demonstrației maestrului-instructor cu munca concretă independentă a elevilor, cu lucrul efectiv la mașină.

Pentru a ajunge la concluzii cât mai precise cercetătorii institutului și-au propus să urmărească și munca în producție a tinerilor absolvenți țesători pregătiți prin sistemul instruirii practice alternative.

Printre obiectivele stabilite în cadrul acestei cercetări se numără observarea desfășurării activității productive a absolvenților folosind cronometrările operațiilor principale din procesul țeserii; evidențierea celor mai avantajoase și raționale metode de muncă înregistrîndu-se îndeosebi timpul realizat pentru fiecare metodă; verificarea modului cum este elaborat planul desfășurării operațiilor, a modului cum sînt stabilite procedeele de muncă, a măsurii în care se recurge la cea mai avantajoasă și economică combinație a acestora etc.

Cercetarea s-a desfășurat în întreprinderile din Cîsnădie și Timișoara cu grupe omogene de 6—12 tineri absolvenți ai claselor experimentale și ai claselor de control care au format anterior obiectul cercetărilor în școală. În prima etapă a cercetărilor s-a aplicat metoda observației la locul de muncă și

metoda statistică matematică, ținîndu-se seama de numărul războaielor deservite de fiecare absolvent.

Primele rezultate au scos în evidență o serie de concluzii interesante, demne de luat în considerație. S-a constatat astfel că tinerii pregătiți pe baza instruirii practice alternative realizează un nivel mai ridicat în îndeplinirea normelor de timp și de calitate a produselor, că progresează mai rapid de la o perioadă la alta.

Astfel, în timp ce absolvenții claselor experimentale din Timișoara au realizat de la început planul în proporție de 101,2% iar cei din Cîsnădie în proporție de 100,5%, absolvenții claselor de control din aceste întreprinderi l-au realizat numai în proporție de 97,3% și respectiv 95,6%. Acomodarea absolvenților claselor experimentale cu lucrul efectiv la două-trei războaie s-a realizat de asemenea cu mult mai ușor și mai rapid. Rezultă deci că instruirea practică alternativă în atelierul-școală și în întreprindere, în întreaga perioadă de școlarizare, a creat condiții pentru formarea și consolidarea unor priceperi și deprinderi profesionale temeinice. Aceste condiții constau, în primul rînd în posibilitatea de a stabili o strînsă interdependență între cunoștințele teoretice și cele practice, ceea ce a permis elevilor să-și însușească în mod științific procedeele și metodele de muncă studiate. În același timp, elevii au învățat să-și controleze acțiunile îndeplinite, să-și îmbunătățească ritmul muncii, să-și corecteze conștient deprinderile profesionale.

Maistrii secțiilor de țesătorie din întreprinderile „Industria lînei” și „Uzinele textile” din Timișoara au scos în evidență buna pregătire a tinerilor absolvenți. Ei au arătat de asemenea că tinerii muncitori știu să sesizeze și să indice unele defecțiuni ale mașinii înainte ca acestea să se producă la un nivel mai accentuat și să determine o oprire mai îndelungată a mașinii. Acest fapt se datorește tocmai temeiniceii pregătiri de specialitate a absolvenților, dezvoltării gândirii lor tehnice și deprinderilor de autocontrol dobîndite în școală. La fel, interesul manifestat de tinerii absolvenți față de munca în producție și față de metodele înaintate ale muncitorilor cu experiență a fost generat din perioada de școlarizare în cadrul procesului de instruire practică alternativă. Acest fapt este dovedit și de calitatea foarte bună a produselor realizate de ei chiar în primele luni de la intrarea în producție ca muncitori calificați (47,9 calitate I-a la Timișoara și 53,6% la Cîsnădie), comparativ cu calitatea I-a realizată de absolvenții claselor de control (16,2% la Timișoara și 33,3% la Cîsnădie).

În același timp s-a constatat că transferul deprinderilor de efectuare a operațiilor de muncă se manifestă la început prin încercări conștiente de a aplica direct cunoștințele și priceperile la noile condiții pe care le pune producția. Circa 76% din absolvenți analizează amănunțit probleme noi, unora dificile pe care trebuie să le rezolve, le compară cu condițiile activității desfășurate de ei în timpul școlarității, stabilesc specificul noii sarcini și căile concrete de aplicare a experienței practice însușite la condițiile diferite ale activității de producție.

Priceperea de a aplica creator cunoștințele în practică, interesul deosebit față de munca în producție, inițiativa și abordarea creatoare a unor probleme noi etc. sînt caracteristici dominante la majoritatea tinerilor absolvenți proveniți din clasele în care s-a experimentat instruirea practică alternativă în atelierul-școală și în producție. De aceea considerăm că extinderea folosirii acestui sistem poate influența pozitiv calitatea activității viitorilor muncitori calificați.

ing. MARGARETA BONTAȘ
cercetător principal la Institutul de științe pedagogice

AL. CIUCĂ

În pas cu știința înaintată

Nu de mult la Stațiunea experimentală viticolă de la Valea Călugărească au poposit savanți și specialiști cu renume mondial, participanți la Congresul Internațional al Solului. Cu toții au fost unanime în admirația pentru lucrările de înaltă ținută științifică desfășurate aici.

Acum, explicațiile colaboratorului științific al stațiunii sînt urmărite cu interes de o grupă de elevi din anul II al Școlii tehnice horticole din localitate, care au venit la stațiune însoțiți de profesorul lor de specialitate. Nu este vorba de o vizită ocazională, ci de o lecție obișnuită pe teren, așa cum sînt înscrise multe în planurile calendaristice ale fiecărui profesor. Această formă de predare a lecțiilor permite înarmarea elevilor Școlii tehnice horticole din Valea Călugărească cu cunoștințe de specialitate în strînsă legătură cu știința

agricolă înaintată, informarea lor asupra celor mai recente experiențe în domeniul horticulturni.

O asemenea experiență, a cărei desfășurare elevii Școlii tehnice horticole din Valea Călugărească au putut-o urmări chiar de la început, în toată amploarea și însemnătatea ei, este aceea privind cultura viței cu port înalt. Cî: de surprinzătoare a fost pentru ei prima lecție demonstrativă în via experimentală, unde coardele de rod nu mai porneau direct din butuc, ca la vița obișnuită ci din miei tulpini înalte de 1,50 pînă la 1,80 metri, asemeni unor arbuști. Curînd, elevii au început să cunoască și să observe în practică avantajele acestei culturi: întreaga muncă de întreținere se desfășoară mecanizat, se obțin producții record, iar vița nu mai trebuie să fie îngropată și

dezgropată în timpul iernii.

În același timp, elevii au fost informați asupra studiilor ce se desfășoară paralel cu experimentarea culturii viței cu port înalt pentru determinarea zonei climatice care se pretează la această cultură.

Foarte interesante pentru elevii Școlii tehnice horticole din Valea Călugărească au fost și lecțiile demonstrative în care au urmărit felul cum se stabilesc soiurile cele mai adecvate și distanțele de plantare față de taluz în cultura viilor pe terase, cum se efectuează lucrările de irigare a viilor, lucrările de introducere în cultură a unor soiuri noi de struguri de masă etc.

Observațiile prețioase făcute cu prilejul acestor lecții demonstrative sînt completate și întregite cu lucrările practice și expe-

riențele efectuate chiar de elevi în cadrul colecției ampelografice de pe terenul școlii. Aici elevii au posibilitatea să realizeze adevărate cercetări cu caracter științific, strîns legate de cuprînsul programelor școlare. Merită relevate, printre acestea, lucrările în curs de desfășurare avînd ca teme „Creșterea pomilor în școala de pomi fără cep și fără lăstari de îngroșare”, „Promovarea tehnicii noi în pepinierele pomicele” etc.

Înarmați cu temeinice cunoștințe de specialitate, corespunzînd celor mai noi concepții științifice și tehnice, viitorii tehnicieni horticoli se dovedesc încă de pe acum, cu prilejul perioadelor de practică în producție, adevărați propagandiști ai noului în agricultură.

Din activitatea organizațiilor sindicale

Aplicând prevederile cuprinse în Hotărîrea conferinței

Comitetul sindicatului învățămînt al raionului 23 August din Capitală a desfășurat în cursul acestui an o muncă rodnică, susținută, care a contribuit în bună măsură la ridicarea nivelului în treptă activității profesionale și obștești a membrilor de sindicat. Realizările obținute pe această linie se datoresc înosebi faptului că, ținînd seama de prevederile cuprinse în hotărîrea conferinței pentru prezentarea dării de seamă și alegeri sindicale, care a avut loc cu zece luni în urmă, comitetul a căutat să le aplice cît mai bine.

„În planificarea muncii, în întreaga noastră activitate — ne-a spus tovarășa Constanța Tarcea, președinta comitetului sindicatului — hotărîrea conferinței pentru darea de seamă și alegeri a constituit un ghid permanent”. Iată cîteva fapte care confirmă din plin această afirmație.

Comitetul sindicatului și-a îmbunătățit stilul și metodele de muncă, sprijinind ridicarea măiestriei profesionale a cadrelor didactice prin organizarea unor cicluri de conferințe menite să contribuie la îmbogățirea cunoștințelor de specialitate și de cultură generală ale acestora, la informarea lor asupra celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii. Atît la nivelul raionului cît și la club au fost organizate conferințe despre psihologia copilului, despre educația comunistă, despre unele probleme ale lingvisticii etc. De asemenea, prin birourile grupelor sindicale, cadrele didactice au fost mobilizate să participe activ la forme de perfecționare cum sînt comisiile metodice și cercurile pedagogice, la lecții deschise și interesanțe, la „lecturile pedagogice”.

Tot pentru îmbunătățirea muncii profesionale, pentru a îmbogăți cunoștințele cadrelor didactice cu privire la bazele producției industriale și agricole, comitetul sindicatului a organizat, cu sprijinul comitetului raional de partid, vizite în întreprinderi și unități agricole. Foarte valoroase au fost, de exemplu, pentru profesorii de fizică, de chimie, de matematică etc. vizitele organizate la întreprinderile „Republica” și „23 August”, care au dat participanților posibilitatea să adune un bogat material în vederea im-

bogățirii conținutului lecțiilor, a legării lor de practică.

Sprijinite de comitetul sindicatului, numeroase grupe sindicale cum sînt cele de la școlile nr. 46, nr. 47, nr. 49, nr. 50 și nr. 51 și de la Școala medie nr. 8 desfășoară o muncă susținută pentru răspîndirea experienței pedagogice înaintate. Bunăoară, grupa sindicală de la Școala nr. 51 (organizatoare tov. Amalia Vișan) a organizat, în sprijinul cadrelor didactice tinere, întâlniri cu profesori fruntași, care le-au arătat colegilor lor recent intrați în învățămînt cum pot fi înlăturate unele greutăți inerente ce apar în munca celor cu mai puțină experiență la catedră. Astfel, ei le-au dat indicații referitoare la alegerea planurilor calendaristice, la notarea elevilor, la asigurarea disciplinei elevilor etc.

O atenție deosebită acordă comitetul sindicatului și înlăturării prevederilor cuprinse în hotărîrea conferinței pentru darea de seamă și alegeri sindicale în legătură cu ridicarea la un nivel mai înalt al muncii cultural-educative în rândurile cadrelor didactice. La nivelul școlilor au fost organizate recenzii, seri literare, întâlniri cu scriitori, vizionări de spectacole și expoziții, excursii. În mod deosebit au fost organizate acțiuni pentru îmbogățirea culturii muzicale a cadrelor didactice. Cu sprijinul unor muzicologi au fost prezentate opere ale unor mari compozitori romini și străini, iar prin birourile grupelor sindicale s-au procurat bilete la concertele și la spectacolele Operei de stat.

Noul an școlar pune în fața organizațiilor sindicale din învățămînt sarcini sporite. Folosind experiența bună de care dispune, comitetul sindicatului își propune să organizeze acțiuni eficiente pentru a ajuta membrilor săi să îndeplinească în cele mai bune condiții sarcinile legate de introducerea noilor planuri și programe de învățămînt, de aplicarea noului regulament al școlilor de cultură generală etc. Fără îndoială că, realizînd în condiții cît mai bune aceste acțiuni, comitetul sindicatului va reuși să dea un sprijin tot mai larg școlilor pe linia îmbunătățirii continue a procesului instructiv-educativ.

M. PAVEL

În laboratorul de horticultură al Institutului pedagogic de 3 ani din Brașov

PERFECTIONAREA ÎNVĂȚĂTORILOR

Ca președinte al unei comisii de examinare a învățătorilor prezentați la examenul pentru obținerea gradului definitiv în regiunea Bacău am putut desprinde unele concluzii privind preocuparea învățătorilor pentru pregătirea și perfecționarea lor profesională.

Examenul a scos la iveală numeroase aspecte pozitive. Este de subliniat în primul rînd pregătirea ideologică în creștere a majorității candidaților, vădită în răspunsurile pe care le-au dat acestuia la examenul de marxism-leninism. Cei mai mulți dintre ei au rezolvat corect problemele din lucrarea scrisă de matematică, au dat răspunsuri bune la examenul oral de limba și literatura romină. De asemenea, examenul a scos la iveală nivelul ridicat al pregătirii pedagogice a învățătorilor. S-a evidențiat faptul că cele mai bune rezultate au fost obținute de acei candidați care au pus la baza pregătirii lor studiul sistematic și din timp al bibliografiei recomandate.

S-au manifestat însă, cu prilejul examenului, și unele lipșuri în pregătirea învățătorilor. De exemplu, nu au satisfăcut pe deplin lucrările scrise la limba și literatura romină, al căror subiect se referea la opera lui Mi-

hai Eminescu. Într-adevăr, o parte din candidați au elaborat lucrări mediocre, neadîncind analiza operelor marelui nostru poet cerute de subiectul lucrării scrise și au utilizat un vocabular sărac, termeni nepotriviti cu ideea pe care urmăreau să o formuleze. De asemenea, unii candidați nu au analizat mușumitor textul destinat analizei sintactice și morfologice care a constituit subiectul de gramatică, dovedind nesigurantă în recunoașterea propozițiilor subiective (pe care le-au confundat uneori cu complementele directe), ca și în recunoașterea unor forme verbale sau adverbiale mai complicate.

La lucrarea scrisă de matematică, majoritatea candidaților au rezolvat corect atît problema cît și exercițiile, fapt exprimat și în notele obținute. Din 107 candidați 25 au obținut nota 7, 36 nota 8, 16 nota 9 și 11 nota 10.

Rezultatele obținute la examenul oral de matematică au confirmat în bună măsură rezultatele de la lucrarea scrisă. Într-adevăr, mai mult de 50 la sută din candidați au obținut note bune și foarte bune. Dintre lipșurile caracteristice pe care le-am desprins, totuși, trebuie să menționăm că unii dintre candidați nu au deprinderea de a rezolva anumite tipuri de probleme, de a explica unele procedee și metode de rezolvare, de a folosi calculul mintal în efectuarea operațiilor matematice. Unii candidați nu se descurcă suficient de ușor în problemele în care este vorba de relațiile dintre timp, viteză și spațiu în mișcarea uniformă.

Dacă, așa cum spuneam, majoritatea candidaților au dovedit că stăpînesc temeinic cunoștințele de pedagogie, au fost printre ei și unii care au dovedit o pregătire insuficientă în acest domeniu. Răspunsurile date de aceștia au arătat că, deși și-au însușit unele probleme, nu pot să le susțină, să le argumenteze, să arate cum aplică principiile pedagogice în activitatea lor la clasă. Unii candidați — e drept puțini la număr — nu au cunoscut probleme importante de pedagogie, cum ar fi, de pildă, principiile și metodele de învățămînt, formele, conținutul și metodele educației morale, raportul dintre ereditate, mediu și educație etc.

Credem că, pentru ridicarea nivelului de pregătire al învățătorilor care se vor prezenta în viitor la examenul de definitivare, este necesar un sprijin mai

atent al acestora din partea secțiilor de învățămînt. Învățătorii ar trebui chemați din vreme la secțiile de învățămînt raionale și orășenești, unde să li se explice în amănunt cerințele regulamentului pentru acordarea gradelor didactice și să li se distribuie programele de studii. De asemenea, secțiile de învățămînt ar putea organiza în sprijinul lor consultații la care cei mai buni profesori de socialism științific, de matematică, de limba romină și de pedagogie din raion să le dea îndrumări asupra problemelor importante pe care trebuie să le aibă în vedere în timpul pregătirii, asupra modului cum trebuie să studieze și să conspiceze materialul bibliografic. Ar fi bine, în același timp, ca secțiile de învățămînt și institutele de perfecționare a cadrelor didactice să organizeze în vacanțele de iarnă și de primăvară consultații pentru cei care urmează să se prezinte la examenul pentru obținerea gradului definitiv. Aceste consultații ar putea prilejui pentru fiecare candidat o verificare a modului cum și-a însușit materialele studiate. Este totodată util ca secțiile de învățămînt raionale, prin bibliotecile școlilor medii din raion să pună la dispoziția candidaților cărțile și materialele de care au nevoie. Pentru a se asigura pregătirea normală, ritmică a candidaților ar fi de asemenea necesar ca inspectorii școlari să cerceteze, atît la inspecțiile curente cît și la inspecțiile speciale, felul cum s-au pregătit aceștia (ce materiale bibliografice au studiat, cum le-au conspiciat etc.) și să consemneze acest lucru în documentele de inspecție. În același timp inspectorii școlari trebuie să se străduiască ca aprecierile făcute în procesele verbale de inspecție speciale să reflecte în mai mare măsură întreaga activitate didactică și social-obștească a celor inspecțiați.

Dincolo de toate aceste măsuri, însă, este foarte important ca învățătorii care urmează să se prezinte în fața comisiilor de examinare să pună la baza pregătirii lor studiul individual adevărat, să nu vadă în examen doar o simplă formalitate pentru obținerea gradului definitiv, ci un mijloc însemnat și eficient de ridicare a nivelului lor profesional.

ION TITICĂ
inspector general șef
de specialitate
în Ministerul Învățămîntului

O muncă metodică unitară

Experiența dobîndită în activitatea cercurilor pedagogice și a comisiilor metodice din școli, ne-a permis să corelăm mai bine această activitate, așa încît să se evite paralelismele existente încă în munca metodică și să se sporească contribuția acestei munci la rezolvarea problemelor concrete ale școlilor.

Pentru aceasta, comisiile metodice din școli au fost îndrumate să desprindă diferite aspecte practice pe care să le studieze în condițiile concrete ale școlii unde își desfășoară activitatea. Bunăoară, comisia metodică a profesorilor de limba romină de la Școala medie din Dej a desprins din tema: „Dezvoltarea exprimării orale și scrise a elevilor prin predarea limbii și literaturii”, studiată la nivelul cercului pedagogic, probleme mai restrînse, iz-

vorîte din realitățile concrete ale școlii. S-au studiat astfel metodele și procedeele folosite în școală pentru dezvoltarea vocabularului elevilor și pentru îmbogățirea vocabularului lor activ, pentru înarmarea elevilor cu deprinderi de exprimare curentă și corectă și pentru combaterea vorbirii regionale. De asemenea, s-a analizat modul cum sînt folosite analizele gramaticale pentru formarea și dezvoltarea gîndirii și exprimării logice a elevilor.

Pentru studierea tuturor acestor probleme comisia metodică a stabilit un program concret de activitate, cu atribuții pentru fiecare din membrii ei. Au avut loc, apoi, lecții deschise în care s-au demonstrat concret diferite procedee folosite de profesori. De asemenea, s-au făcut observații privind dezvoltarea exprimării

orale și scrise la lecțiile din cadrul altor obiecte de învățămînt, precum și la activitățile extrașcolare: cercuri cu elevii, șezători literare etc. Membrii comisiei au consultat caietele cu teme pentru acasă la limba romină, precum și unele caiete de notițe, înregistrînd calitatea exprimării scrise a elevilor și natura greșelilor întîlnite.

Pe baza datelor obținute s-au formulat concluzii, s-au emis păreri care au subliniat ceea ce este nou și pozitiv în activitatea profesorilor de limba romină, în scopul popularizării metodelor bune cu prilejul ședințelor comisiei metodice și consiliului pedagogic.

SABINA CONSTANTIN
ELVIRA MORĂRESCU
Cluj

STREHAIA

Prof. I. Penteș din Strehaia ne vorbește într-una din scrisorile sale recente despre faptul că în prima ședință a consiliului pedagogic, învățătorii și profesorii de la Școala de 8 ani din localitate au discutat măsurile ce trebuie luate în școală pentru cultivarea exprimării corecte, în scris și oral, a elevilor. Printre altele s-a hotărât să li se dea elevilor din clasele a V-a o lucrare de control, pentru a se întocmi o evidență a greșelilor tipice. Greșelile vor fi comunicate și profesorilor care predau alte discipline, așa încât să urmărească înlăturarea lor în timpul lecțiilor.

COSTEȘTI

Tov. Mihai Depărățeanu, diriginte la clasa a XI-a de la Școala medie din Costești-Argeș, ne scrie că și-a propus ca în anul acesta să acorde din primele ore de dirigenție o importanță deosebită mobilizării elevilor la un studiu serios în vederea pregătirii pentru examenul de maturitate, ca și orientării lor profesionale. Printre acțiunile pe care le va organiza în acest scop se numără, printre altele, o întâlnire a elevilor cu foști absolvenți ai școlii, acum studenți fruntași, care vor arăta colegilor lor mai tineri cum au muncit spre a-și încheia cu succes studiile de cultură generală și le vor face cunoscute motivele pe care le-au avut în vedere în alegerea viitoarei lor profesii.

CIMPULUNG - MOLDOVENESC

În acest an școlar, ne scrie prof. Stelian Rimniceanu, elevilor Școlii generale de 8 ani-centru din Cimpulung-Moldovenesc le-au fost create condiții optime de desfășurare a activităților sportive. În curtea școlii s-au amenajat terenuri de baschet, de volei, de handbal, o groapă pentru sărituri în lungime și înălțime, o bară de echilibru, patru bare fixe, un portic de gimnastică. La amenajarea acestei baze sportive și-au adus contribuția, îndrumați de profesorul de educație fizică, un număr mare de elevi ai școlii.

BOGDANEȘTI-ARGEȘ

Pentru a asigura o bună aprovizionare a elevilor în tot timpul anului cu rechizite școlare — ne scrie tov. Costache Gr. Dumitru — conducerea Școlii generale de 8 ani din comuna Bogdanești a luat inițiativa de a înființa pe lângă școală un stand de librărie. Inaugurat la începutul anului școlar, acest stand pune la dispoziția elevilor toate rechizitele de care au nevoie, precum și numeroase cărți beletristice. La bunul mers al activității standului își aduc contribuția cadrele didactice și părinții elevilor.

BRAȘOV

Profesorul Mircea Băltescu ne informează despre instructivă întâlnire pe care elevii brașoveni au avut-o cu poezii și prozatori cneacului literar „Mihai Eminescu” din oraș. La această întâlnire scriitorii au vorbit elevilor despre munca pe care o desfășoară, despre documentarea aprofundată și amănunțită pe care o necesită crearea unei opere etc. În încheiere oaspeții au citit elevilor din operele lor.

CONCURSURI

Institutul politehnic din Iași anunță ocuparea prin concurs a următoarelor posturi didactice:

1) Conferențiar la Facultatea de electrotehnică, catedra de electrotehnică, disciplina bazele electrotehnice.

2) Conferențiar la Facultatea de electrotehnică, catedra de utilizări electrice, disciplinele automatizării și telecomenzi și utilajul electromecanic al întreprinderilor industriale.

3) Conferențiar la Facultatea de construcții, catedra de geologie și geotehnică, disciplina geotehnică și fundații (secția drumuri).

Cereri de înscriere se vor înainta în decurs de o lună de la publicarea prezentului anunț la rectoratul Institutului politehnic din Iași, calea 23 August nr. 11, însoțite de următoarele acte: copie legalizată de pe diploma de doctor sau de candidat în științe; copie legalizată de pe diploma de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare; copie legalizată de pe atestatul de profesor sau conferențiar; lucrările științifice ale candidatului, într-un exemplar; certificatul de caracterizare a activității profesionale și sociale, eliberat de instituția (întreprinderea) în care acesta își are funcția de bază; memoriul de activitate didactico-științifică, semnat de candidat; autobiografia.

★

Institutul pedagogic de 3 ani din Constanța anunță concurs pentru ocuparea următoarelor posturi didactice:

1) Conferențiar la disciplina microbiologie, anatomia și fiziologia omului și igiena școlară, poziția 3 din

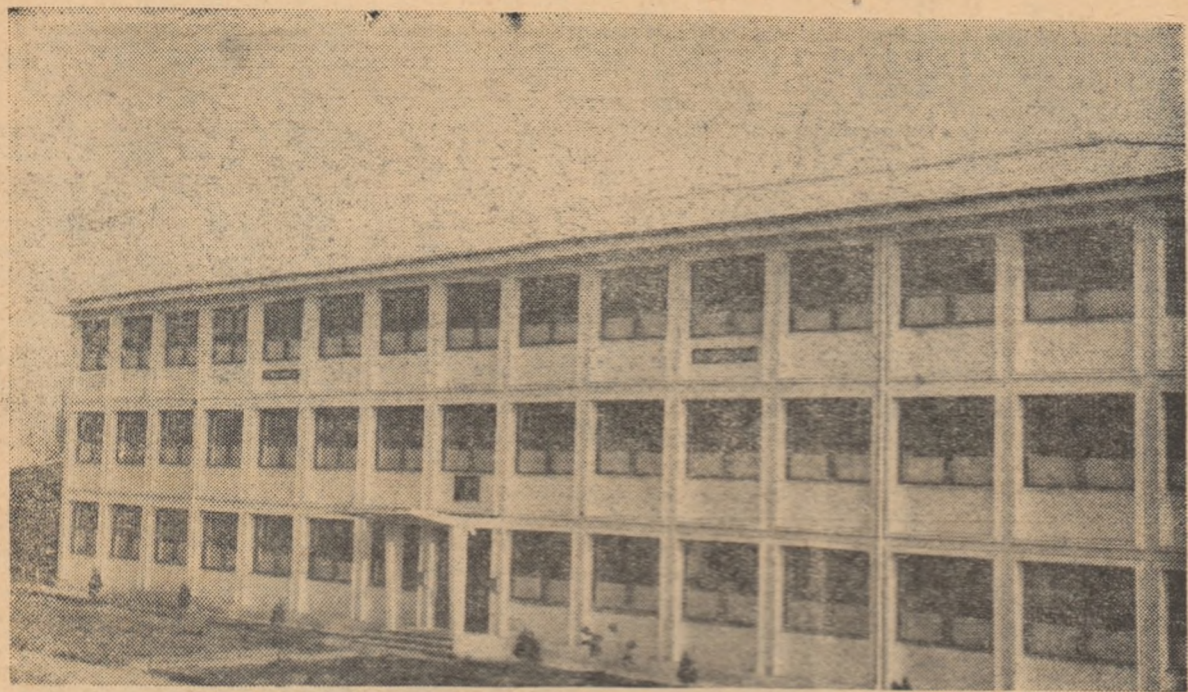
statul de funcțiuni al catedrei de științe naturale;

2) Conferențiar la disciplina chimie organică și biologică, poziția 2 din statul de funcțiuni al catedrei de chimie.

Pentru înscrierea la concurs, candidații vor prezenta la rectoratul Institutului, în termen de o lună de la publicarea prezentului anunț, următoarele acte (în dublu exemplar): copie legalizată după diploma de stat sau actul echivalent de studii superioare; copie legalizată după diploma de doctor în științe sau candidat în științe; copie legalizată după atestatul de profesor sau conferențiar; certificatul de caracterizare a activității profesionale și sociale a candidatului, eliberat de instituția (întreprinderea) la care acesta își are funcția de bază; memoriul de activitate didactico-științifică semnat de candidat; lucrările științifice ale candidatului.

La concurs pot participa persoanele care posedă titlul de doctor în științe, de candidat în științe sau gradul didactic de conferențiar, precum și cei care, deși nu au titlurile mai sus-menționate, sînt specialiști de înaltă valoare, cu vechime în producție sau în aparatul de stat, posedă studii superioare de specialitate (diplomă de examen de stat, licență) și au lucrări în domeniul de specialitate al disciplinei pentru care se instituie concursul.

Data concursului se va comunica direct candidaților. Informații suplimentare se pot obține de la secretariatul Institutului, b-dul V. I. Lenin nr. 124, Constanța, telefon 43.60.

Școala de 8 ani din cartierul Ceair, orașul Pitești

Expoziția de documente istorice

Direcția Generală a Arhivelor Statului a organizat o interesantă expoziție de documente istorice. Aproape 600 de hrisoave, urice, privilegiile și cărți domnești, stampe, catagrafii, scrisori, hărți, convenții, tratate, manifeste ilustrează aspecte deosebite de semnificative din istoria patriei și a poporului nostru, de la constituirea statelor feudale pe teritoriul României de azi și până la sfârșitul anului 1944. În afara valorii lor documentar-istorice, multe din exponate (în primul rând pergamentele) constituie adevărate opere de artă prin ornamentația lor de o incontestabilă valoare artistică. Repartizate pe genuri de acte, documentele expuse reușesc să evidențieze caracteristicile epocii la care se referă putînd constitui astfel un prețios auxiliar pentru activitatea profesorilor de istorie, de limbă și literatură romină, ca și a diriginților.

Documentele referitoare la orînduirea feudală ilustrează teme ca formarea marilor domenii feudale, comerțul intern și extern, breslele, meșteșugurile, cultura feudală. Asemenea documente sînt, de pildă, uricul din 30 mar-

tie 1392 — cel mai vechi document din țara noastră cunoscut pînă în prezent, care vorbește despre existența statului moldovenesc — un hrisov dat de Vladislav Vistiu, voievod al Țării Românești etc. Multe din exponate (zapise, cărți, porunci) atestă așezirea cu forța a țărănilor liberi, ca și împotrivirea acestora față de acapararea pămînturilor de către boieri.

În expoziție se află, de asemenea, numeroase documente referitoare la lupta maselor populare împotriva jugului străin, la relațiile culturale, politice și militare ale țării romine cu alte state etc.

Deosebit de interesante pentru ilustrarea lecțiilor de istorie sînt documentele care înfățișează răscoala de la Bobilina, răscoala jărănescă condusă de Gheorghe Doja, răscoala populară condusă de Horia, Cloșca și Crișan, cea condusă de Tudor Vladimirescu etc.

Exponatele privind orînduirea capitalistă sînt organizate pe teme ca „Anul revoluționar 1848”, „Unirea țărilor romine”, „Începuturile mișcării muncitorești”, „România la începutul se-

colului al XX-lea”, „România în perioada crizei economice”, „Lupta maselor populare conduse de P.C.R. împotriva fascismului țării”, „Lupta împotriva războaielor antisovietice”, „Pregătirea și desfășurarea insurecției armate antifasciste de la 23 August 1944”.

Un loc deosebit de important îl ocupă în expoziție lupta poporului, în fruntea căruia a stat clasa muncitoare — condusă de partidul ei de avangardă.

Cele aproape 600 de piese arhivistice, expuse în vitrinele frumoase amenajate, oferă și o imagine succintă a evoluției limbii și culturii rominești, de la slovele stingace ale scrisorii boierului Neacșu din Cimpulung (1521) pînă la limba minunată a luceafărului poeziei rominești.

Originalitatea documentelor prezentate și autenticitatea faptelor relevate dau expoziției un caracter profund instructiv-educativ, constituind-o, cadrele didactice și elevii vor avea mult de cîștigat.

DUMITRU GANCIU

Disciplina elevilor

(Urmare din pag. 1)

etichetează elevii cu fel de fel de epitete va auzi în pauză sau pe stradă repetate aceste epitete de către cei mai mulți din elevii săi. Este necesar, așadar, ca mai întii el, pedagogul să nu contravină cerințelor pe care regulamentul le pune în fața elevilor, dacă vrea să se facă ascultat cu sfințenie.

Cu toții să depunem eforturi — prin muncă de lămurire și prin exemplul personal pozitiv — pentru întărirea disciplinei în rîndurile elevilor, pentru ca ei să respecte toate cerințele pe care le pune în fața lor școala. Fiecare pedagog — chiar dacă nu este diriginte sau director — trebuie să pună la inimă aceste probleme, căci ele afectează întreaga desfășurare a procesului instructiv-educativ. Frontul comun pentru formarea bunelor deprinderi, a conduitei civilizate și disciplinate în toate împrejurările trebuie să se cimenteze încă de acum, din primele săptămîni de școală.

Este destul să observăm conduita generală a elevilor unei școli — în pauză, pe stradă, în excursie, la cinematograful — pentru a ne da seama dacă în școala respectivă cadrele didactice acționează unitar, ferm, într-un larg front comun pentru educarea copiilor în spiritul disciplinei. Profesorul Gh. Movilă, de la Școala medie din Comănești, relatează într-o scrisoare trimisă de curînd redacției un fapt semnificativ. „În vara acestui an — se spunea în scrisoare — punctul turistic din școala noastră a găzduit elevi din multe localități. Dar cită deosebire în comportarea acestora! Elevii unei școli din Darabani, regiunea Suceava, își ascultau profesorii, erau disciplinați și ordonați. Dimpotrivă, elevii unei școli din regiunea Dobrogea uimeau prin atitudinea lor foarte nedisciplinată. Explicația? Elevii din Darabani erau supravegheați de profesori

exigenți și se vedea că fuseseră obișnuiți în școală cu disciplina. Cei din Dobrogea erau conduși de un profesor cu lipsuri serioase în conduita de pedagog și se vedea clar că în timpul cursurilor colectivelor pedagogice din școala respectivă nu a acționat serios în vederea bune; lor educări”.

Exemplul acesta arată încă o dată că este de important ca profesorii să se ocupe conștient, într-un perfect front comun, de întărirea disciplinei în rîndurile elevilor, de îmbunătățirea comportării lor, de creșterea spiritului lor de răspundere față de îndatoririle școlare. De aceea, una din preocupările de capetenie ale directorului de școală și ale organizațiilor de sindicat trebuie să fie și atragerea tuturor cadrelor didactice în frontul comun despre care vorbeam. Este bine ca directorul să-i facă răspunzători pe cei ce se sustrag din acest front comun, trecînd nepăsători pe lângă manifestări și atitudini care lasă de dorit, fără să se ostenească să pună lucrurile la punct sau mulțumindu-se doar să-l anunțe pe diriginte „elevii dumitale au făcut cutare lucru. Vezi, ceartă-ți, explică-le că n-au procedat bine, ia măsuri”. Criteriul după care directorul este dator să aprecieze calitatea muncii oricărui învățător și profesor nu poate fi numai nivelul lecțiilor, ci și participarea la rezolvarea problemelor educative, de disciplină din întreaga școală și din fiecare clasă — indiferent dacă la acea clasă predă sau nu profesorul sau învățătorul respectiv.

Toate prevederile noului regulament al școlii de cultură generală ne privesc și pe noi, cadrele didactice. Să facem eforturi ca toate să fie aduse la îndeplinire cu simț de răspundere, cunoscînd că astfel vom întări disciplina muncii din școală, lucru foarte strîns legat de nivelul pregătirii tuturor elevilor.